



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ



ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**<<Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα στην Κάσο των
Δωδεκανήσων. Οι Απόψεις των Επιχειρηματιών>>**

Μαγκαφούλα Μαρία Καπεταδημήτρη

Επιβλέπων Καθηγητής: Ιωάννης Σωτηρόπουλος

Πρέβεζα, Ιούλιος, 2023

Innovation & Entrepreneurship in Kasos of the Dodecanese

The Opinions of the Businessmen

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Τόπος, Ημερομηνία: Πρέβεζα, 19 Ιουλίου 2023

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1) Επιβλέπων καθηγητής:

Ιωάννης Σωτηρόπουλος,

Καθηγητής, Μέλος Δ.Ε.Π.

2) Μέλος επιτροπής:

Θεόδωρος Παππάς

Καθηγητής, Μέλος Ε.ΤΕ.Π. & Ε.ΔΙ.Π.

3) Μέλος επιτροπής:

Χατζόπουλος Περικλής-Ιωάννης

Καθηγητής, Μέλος Ε.ΤΕ.Π. & Ε.ΔΙ.Π.

Καπεταδημήτρη, Μαγκαφούλα Μαρία, 2023.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved

ΔΗΛΩΣΗ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Καπεταδημήτρη, Μαγκαφούλα Μαρία

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη προς τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Ιωάννη Σωτηρόπουλο, ο οποίος στάθηκε έμπρακτα στο πλευρό μου καθ' όλη την διάρκεια της προετοιμασίας της πτυχιακής μου εργασίας, παρέχοντας μου αμέριστα τη πολύτιμη αρωγή του. Δράττομαι δε της ευκαιρίας, οδεύοντας προς την τυπική ολοκλήρωση των προπτυχιακών μου υποχρεώσεων, να ευχαριστήσω από καρδιάς όλο ανεξαιρέτως το προσωπικό, διδακτικό και υπηρεσιακό, του Τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οι οποίοι καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίζουν την πλέον ικανοποιητική φοιτητική εμπειρία για τον κάθε σπουδαστή. Εξίσου σημαντική βεβαίως ήταν και η στήριξη των συμπατριωτών μου από το μικρό νησί της Κάσου, τόσο στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, όσο και στη παροχή πολυποίκιλων πληροφοριών. Δε μπορώ, τέλος, να παραλείψω και την οικογένειά μου, η οποία από τη πρώτη στιγμή αγκάλιασε με απεριόριστη αγάπη τα όνειρα και τις αγωνίες μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία φέρει τον τίτλο «Επιχειρηματικότητα και καινοτομία στην Κάσο των Δωδεκανήσων. Οι απόψεις των επιχειρηματιών». Ειδικότερα, διενεργείται μεταξύ των επιχειρήσεων του ακριτικού νησιού της Κάσου έρευνα, με τη χρήση ερωτηματολογίων, ώστε να διαπιστωθεί το αντικείμενο των επιχειρήσεών τους, το όραμα και οι αξίες που τις χαρακτηρίζουν, καθώς και το αντίκτυπο, τόσο προσωπικό όσο και συλλογικό, της εργασίας τους.

Ένας ευρύτερος στόχος είναι να διαπιστώσουμε πως η Κάσος, και κατ'έπекταση οποιαδήποτε απομονωμένη νησιωτική κοινωνία, μπορεί να «αγκαλιάσει» επιχειρηματικές ιδέες και καινοτομίες, ώστε τα μέλη της να αναπτυχθούν επαγγελματικά και να βοηθήσουν με τη σειρά τους στην βελτίωση του γενικότερου κοινωνικού επιπέδου. Επιπροσθέτως, επιθυμούμε να εντοπίσουμε ποιοι είναι εκείνοι οι παράγοντες οι οποίοι δυσχεραίνουν την επιχειρηματική δραστηριότητα σε ένα μικρότερο μέρος, ώστε να μπορούν σε ένα δεύτερο επίπεδο να προταθούν κάποιες λύσεις επί των προβλημάτων που συναντώνται.

Η Κάσος είναι ένα εκ των νησιών του Αιγαίου το οποίο δεν ακολούθησε πιστά το «παραδοσιακό» νησιωτικό μοντέλο της ραγδαίας τουριστικής ανάπτυξης, αντ' αυτού οι κάτοικοί της μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισαν να στρέφονται μαζικότερα στην ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Αποτελεί λοιπόν πεδίο ενδιαφέροντος το να αντιληφθούμε σε ποιο βαθμό οι εν λόγω κινήσεις μετέβαλαν ή έχουν τη δυναμική να μεταβάλουν στο μέλλον προς το καλύτερο το χαρακτήρα του μικρού νησιού.

Λέξεις-κλειδιά: επιχειρηματικότητα, καινοτομία, Κάσος, έρευνα.

ABSTRACT

This thesis is entitled "Entrepreneurship and innovation in the Kasos of the Dodecanese. The views of businessmen". In particular, a survey, supported by the use of questionnaires, is carried out among the businesses of the island of Kasos, in order to establish the purpose of their businesses, the vision and values that characterize them, as well as the impact, both personal and collective, of their work.

A broader goal is to question the extent to which Kasos, and by extension any isolated island society, can "embrace" business ideas and innovations, so that its members can develop professionally and in turn help to improve the general social level. In addition, we wish to identify what are those factors that make it difficult to do business in a smaller place, so that on a second level some solutions to the problems encountered can be proposed.

Kasos is one of the Aegean islands which did not faithfully follow the "traditional" island model of rapid tourist development, instead its inhabitants only in recent years began to turn more massively to undertaking business activities. It is therefore a field of interest to understand to what extent these movements changed or have the potential to change the character of the small island for the better in the future.

Keywords: entrepreneurship, innovation, Kasos, research.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η πτυχιακή αυτή εργασία έχει αντικείμενο την επιχειρηματικότητα και καινοτομία στην Κάσο Δωδεκανήσου. Συγκεκριμένα, γίνεται σε πρώτο στάδιο μία λεπτομερής παρουσίαση της έρευνας που θα πραγματοποιήσουμε, των μεθόδων που θα χρησιμοποιήσουμε στην διεξαγωγή της, καθώς και του επιλεγόμενου δείγματος. Στη συνέχεια, ερευνάμε το κατά πόσο οι επιχειρηματίες της Κάσου στρέφονται σε επιχειρηματικές-καινοτόμες στρατηγικές στην εργασία τους, τα ρίσκα που αναλαμβάνουν, καθώς και τα αποτελέσματα της εφαρμογής των εν λόγω ιδεών.

Για να πραγματοποιηθεί αυτή η εργασία διανεμήθηκαν 30 ερωτηματολόγια στο νησί της Κάσου τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του 2022, τα οποία εστίαζαν στην σχέση των ερωτώμενων με την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία, καθώς και στην συνοπτική παρουσίαση της επιχείρησής τους. Κατόπιν, έγινε επεξεργασία στο πρόγραμμα Excel, όπου δημιουργήθηκαν πίνακες μονής – διπλής εισόδου και διαγράμματα. Βάσει αυτών και με ανάλυση των στοιχείων εξήχθησαν συμπεράσματα και προτάθηκαν λύσεις στα προσκόμματα που συναντούν οι επιχειρηματίες της νήσου.

Βιβλιογραφικά, η παρούσα εργασία εμπίπτει στη μελέτη του φαινομένου της επιχειρηματικής ανάπτυξης σε μικρότερα μέρη, μίας ερευνητικής κατηγορίας που συγκεντρώνει μεγάλο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια. Ο ερευνητής μπορεί να βρει περισσότερες πληροφορίες στις πηγές [1] και [2]

Λέξεις-κλειδιά: επιχειρηματικότητα, καινοτομία, Κάσος, έρευνα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	8
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	9
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ.....	10
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.....	12
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	14
1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ	16
Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	16
1.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	16
1.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	17
1.3 ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	18
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	22
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	22
2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	22
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	61
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	61
3.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ	61
3.2 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	63
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....	64
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	65
1 ^ο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	65
2 ^ο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	74
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	74

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1.1: Κατανομή επαγγελματιών των συμμετεχόντων στην έρευνα.....	19
Πίνακας 1.2: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία.....	20
Πίνακας 1.3: Κατανομή δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση.....	21
Πίνακας 2.1 : Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	25
Πίνακας 2.2 : Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	27
Πίνακας 2.3 : Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησας	30
Πίνακας 2.4 : Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	32
Πίνακας 2.5 : Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησας.....	34
Πίνακας 2.6 : Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	36
Πίνακας 2.7 : Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	38
Πίνακας 2.8 : Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας.....	40
Πίνακας 2.9 : Πηγές πληροφόρησης σχετικά με τις καινοτόμες επιχειρήσεις.....	42
Πίνακας 2.10 : Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση.....	44
Πίνακας 2.11: Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο.....	45
Πίνακας 2.12: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία.....	46
Πίνακας 2.13: Κατανομή νομικής μορφής επιχειρήσεων.....	47
Πίνακας 2.14: Κατανομή κύριας δραστηριοποίησης.....	48

Πίνακας 2.15: Κατανομή σπουδών επιχειρηματία.....	49
Πίνακας 2.16α: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)	50
Πίνακας 2.16β: Ποσοστιαία κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος).....	50
Πίνακας 2.17α: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.).....	52
Πίνακας 2.17β: Ποσοστιαία κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.).....	52
Πίνακας 2.18: Κατανομή πωλήσεων της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.....	54
Πίνακας 2.19: Χρήση του διαδικτύου.....	57
Πίνακας 2.20: Χρήση του λογισμικού.....	58
Πίνακας 2.21: Καταμέτρηση αριθμού απασχολουμένων.....	60
Πίνακας Π.1: Δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού της Κάσου.....	67
Πίνακας Π.2: Παρουσίαση ξενοδοχειακών μονάδων & κλινών της Κάσου.....	70
Πίνακας Π.3: Καταστήματα καφεστίασης στην Κάσο.....	71

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.1: Κατανομή επαγγελματιών των συμμετεχόντων στην έρευνα.....	19
Διάγραμμα 1.2: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία.....	20
Διάγραμμα 1.3: Κατανομή δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση.....	21
Διάγραμμα 2.1: Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	23
Διάγραμμα 2.2: Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.....	25
Διάγραμμα 2.3: Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησας.....	28
Διάγραμμα 2.4: Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα.....	
Διάγραμμα 2.5: Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησας.....	30
Διάγραμμα 2.6: Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	32
Διάγραμμα 2.7: Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων.....	34
Διάγραμμα 2.8: Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας.....	36
Διάγραμμα 2.9: Πηγές πληροφόρησης σχετικά με τις καινοτόμες επιχειρήσεις.....	38
Διάγραμμα 2.10: Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση.....	40
Διάγραμμα 2.11: Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο.....	44
Διάγραμμα 2.12: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία.....	45
Διάγραμμα 2.13: Κατανομή νομικής μορφής επιχειρήσεων.....	46

Διάγραμμα 2.14: Κατανομή κύριας δραστηριοποίησης.....	47
Διάγραμμα 2.15: Κατανομή σπουδών επιχειρηματία.....	48
Διάγραμμα 2.16: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιον από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος).....	50
Διάγραμμα 2.17: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.).....	52
Διάγραμμα 2.18: Κατανομή πωλήσεων της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.....	53
Διάγραμμα 2.19: Χρήση του διαδικτύου.....	55
Διάγραμμα 2.20: Χρήση του λογισμικού.....	57
Διάγραμμα 2.21: Καταμέτρηση αριθμού απασχολουμένων.....	59
Διάγραμμα Π.1 Δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού της Κάσου.....	67
Διάγραμμα Π.2 Καταστήματα καφεστίασης στην Κάσο.....	71

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία αυτή έχει θέμα την επιχειρηματικότητα και καινοτομία στη νήσο Κάσο των Δωδεκανήσων. Ειδικότερα, το πόνημα αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, συνοδευόμενα από το παράρτημα και τις πηγές.

Στο πρώτο κεφάλαιο, παρουσιάζουμε τη κύρια έρευνα την οποία διενεργήσαμε. Με άλλα λόγια, αναλύουμε τη μέθοδο που ακολουθήσαμε ώστε να χαρτογραφήσουμε την επιχειρηματικότητα / καινοτομία στη νήσο Κάσο καθώς και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της μελέτης μας. Επιπροσθέτως, παραθέτουμε το πλήθος του επιλεγόμενου δείγματος, καθώς και κάποια ποιοτικά χαρακτηριστικά των μελών του (κλάδος ενασχόλησης, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση).

Στο δεύτερο και κεντρικό κεφάλαιο, παραθέτουμε τα αποτελέσματα της έρευνας μας, επεξεργαζόμενοι τα ερωτηματολόγια που διανείμαμε στους επιχειρηματίες της Κάσου με χρήση του προγράμματος Excel. Συγκεκριμένα, χωρίζουμε την διερεύνηση μας σε τρία στάδια, τα οποία αναπτύσσονται ως εξής:

- Σε πρώτο στάδιο, εξετάζουμε τις απόψεις των ερωτηθέντων επί της σημασίας της επιχειρηματικότητας, καθώς και των παραγόντων οι οποίοι ευνοούν ή δυσχεραίνουν την εφαρμογή της. Επιπροσθέτως, ερευνούμε τα ρίσκα, καθώς και τα προσδοκώμενα οφέλη της ανάληψης επιχειρηματικής δράσης
- Σε δεύτερο στάδιο, οι συμμετέχοντες καταθέτουν τη γνώμη τους σχετικά με την έννοια της καινοτομίας, το θετικό αντίκτυπο που ενδέχεται να έχει στις εργασίες τους, καθώς και την πληροφόρησή τους για τις καινοτόμες στρατηγικές. Καταλήγουν δε καταγράφοντας το βαθμό στον οποίο θεωρούν ότι έχουν καταφέρει να ενσωματώσουν στην λειτουργία της επιχείρησής τους καινοτόμες ιδέες.
- Σε τρίτο στάδιο, γίνεται μία ανάλυση των χαρακτηριστικών των ατόμων του δείγματος, καθώς και των επιχειρήσεών τους. Συγκεκριμένα, εξετάζεται το είδος των επιχειρήσεών της Κάσου, διάφορα μεγέθη του κύκλου εργασιών τους, καθώς και η εφαρμογή διάφορων μεθόδων ελέγχου ποιότητας και η αξιοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων. Τέλος, γίνεται μία κατανομή του δείγματος ως προς διάφορες παραμέτρους (φύλο, μορφωτικό επίπεδο κλπ)

Στο τρίτο κεφάλαιο, προχωράμε σε μία αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Πιο ειδικά, καταγράφουμε τα σπουδαιότερα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη μελέτη και προτείνουμε λύσεις οι οποίες κρίνουμε πως θα μπορούσαν να ωθήσουν τους επιχειρηματίες της Κάσου να στραφούν ακόμα πιο εντατικά στην αποτελεσματική εφαρμογή επιχειρηματικών και καινοτόμων ιδεών.

Τέλος, το παράρτημα που ακολουθεί την έρευνα χωρίζεται σε δύο μέρη: Στο πρώτο μέρος, προχωρούμε σε μία συνοπτική περιγραφή της νήσου Κάσου καταγράφοντας συγχρόνως ποικίλα ιστορικά και πληθυσμιακά στοιχεία. Επιπλέον, παραθέτουμε την διαχρονική επιχειρηματική δραστηριότητα του νησιού, καθώς και τις πρωτοποριακές κινήσεις που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια. Στο δεύτερο μέρος, παραθέτουμε αυτούσιο το ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε στους επιχειρηματίες του νησιού προς συμπλήρωση.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ξεκινάμε τη μελέτη μας παρουσιάζοντας το αντικείμενο της κεντρικής μας έρευνας: Το συγκεκριμένο πόνημα, εκτός του γενικού ενδιαφέροντος το οποίο παρουσιάζει για τον αναγνώστη, έχει και μία ιδιαίτερη σημασία για την γράφουσα, καθώς αφορά τον τόπο καταγωγής της: Την Κάσο των Δωδεκανήσων. Συγκεκριμένα, θα ιχνηλατήσουμε, σε όλο της το φάσμα, την παρουσία επιχειρηματικότητας και καινοτομίας εντός της μικρής κοινωνίας του ακριτικού νησιού.

Η μέθοδος της έρευνάς μας έχει ως κεντρικό οδηγό τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο συμπληρώθηκε από τους ίδιους τους επιχειρηματίες και στη συνέχεια αναλύεται στατιστικά από εμάς. Όσον αφορά δε τους επιδιωκόμενους στόχους της έρευνας, μπορούμε να διακρίνουμε τις εξής βασικές επιδιώξεις:

- 1) Να καταγράψουμε την άποψη των επιχειρηματιών σχετικά με την επιχειρηματικότητα στο τόπο τους, τόσο σε ατομικό όσο και συλλογικό επίπεδο.
- 2) Να αναδείξουμε τους παράγοντες που τους ώθησαν να αναλάβουν επιχειρηματική δράση, καθώς και τα προσδοκώμενα οφέλη της εργασίας τους.
- 3) Να καταγράψουμε τα κυριότερα προσκόμματα τα οποία εμποδίζουν την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων των επιχειρηματιών.
- 4) Να προκύψουν πεδία επί των οποίων θα μπορούσε το κεντρικό κράτος να παρέμβει ώστε να ευνοήσει την επιχειρηματικότητα σε ένα μικρό τόπο.

1.2 Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Προκειμένου να αναλυθούν διεξοδικά τόσο οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των κατοίκων της Κάσου, όσο και οι απόψεις των ίδιων των ατόμων επί των συνεπειών τους, δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο 23 ερωτήσεων κλειστού τύπου με απαντήσεις πολλαπλής επιλογής, διττής κλίμακας Ναι και Όχι και πενταβάθμιας κλίμακας Likert, όπου ο ερωτώμενος καλείται να δηλώσει το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας με μια σειρά προτάσεων. Ειδικότερα, χρησιμοποιήθηκε μια τυποποιημένη κλίμακα μέτρησης Likert, με ακραίες απαντήσεις 1 = Διαφωνώ απόλυτα και 5 = Συμφωνώ απόλυτα.

Όσον αφορά την δομή του, το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τρεις κύριες ενότητες: Στην πρώτη ενότητα του ερωτηματολογίου αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους οι κάτοικοι της Κάσου οδηγήθηκαν στο να αναλάβουν επιχειρηματική δράση, τα εμπόδια που συναντούν σε αυτή τη διαδικασία, καθώς και τα αναμενόμενα κέρδη των δραστηριοτήτων τους. Η δεύτερη ενότητα αποτυπώνει τις απόψεις του δείγματος για την καινοτομία, καθώς και το βαθμό στον οποίο έχουν καταφέρει να ενσωματώσουν στην εργασία τους καινοτόμες ιδέες. Η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται σε κάποια ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των επιχειρήσεων της Κάσου (κύκλος εργασιών, προσωπικό, χρήση τεχνολογίας κλπ), καθώς και στη σκιαγράφηση των βασικών γνωρισμάτων και αρχών των ίδιων των επιχειρηματιών.

Το ερωτηματολόγιο οργανώθηκε με τέτοιο τρόπο, ώστε οι συμμετέχοντες στην έρευνα να μη χρειαστεί να αφιερώσουν αρκετό χρόνο στη συμπλήρωσή του και οι ερωτήσεις να είναι σαφείς και να μη προκαλούν σύγχυση. Διαμοιράστηκε δε στα άτομα του δείγματος από την ίδια τη γράφουσα κατά την διάρκεια της παραμονής της στον τόπο καταγωγής της, τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο του 2022.

1.3 ΤΟ ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται φυσικά από κάτοικους της νήσου Κάσου, οι οποίοι διαμένουν μόνιμα και δραστηριοποιούνται ενεργά στον τόπο τους. Συγκεκριμένα, επιλέξαμε 30 οικογένειες της Κάσου οι οποίες απασχολούνται στους εξής τομείς: εμπόριο, καφεστίαση, υπηρεσίες τουρισμού, κτηνοτροφία, αλιεία και μελισσοκομία.

Λόγω του φθίνοντος πληθυσμού και του περιορισμένου σχετικά εύρους επιχειρηματικών αντικειμένων που εντοπίζονται στην Κάσο, δε θα ακολουθήσουμε κάποια άλλη διαδικασία, πέρα από την απλή δειγματοληψία. Παρ' όλα αυτά, καταβάλλαμε φιλότιμες προσπάθειες ώστε το δείγμα μας να έχει τη μέγιστη δυνατή ποικιλομορφία σε όλες τις παραμέτρους (ηλικιακά, οικονομικά κλπ).

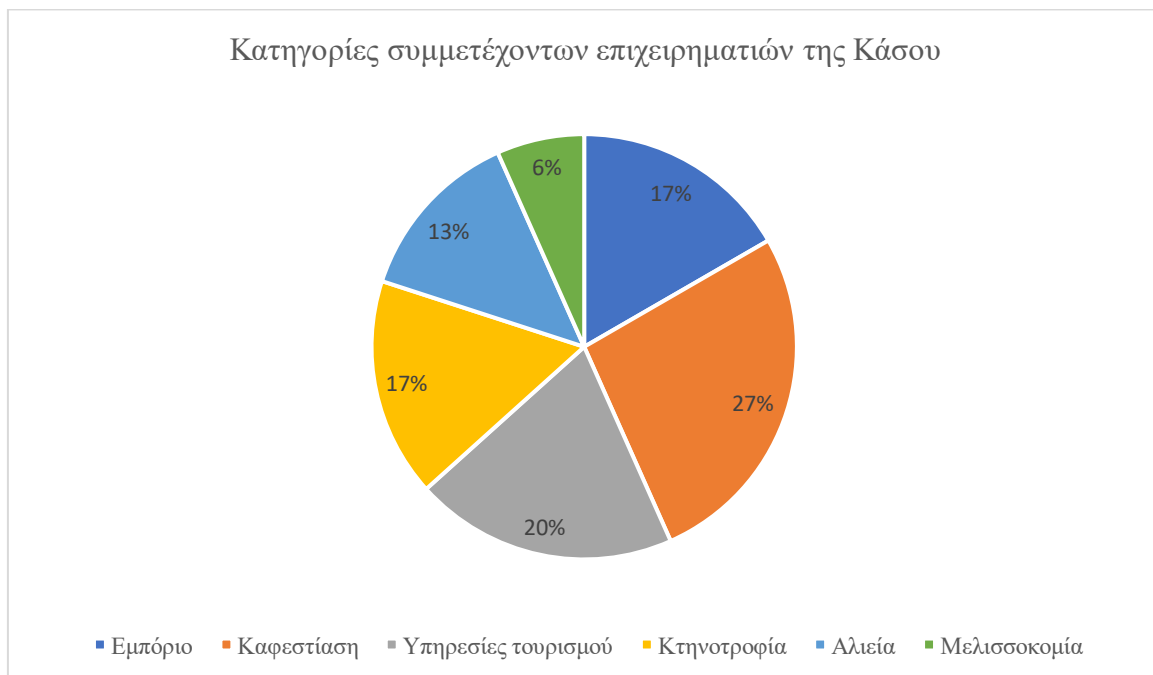
Για να αποδώσουμε καλύτερα τα χαρακτηριστικά του δείγματος, πραγματοποιούμε παρακάτω μία βασική κατηγοριοποίηση των συμμετεχόντων με γνώμονα τρία κριτήρια: τον κλάδο απασχόλησης, την ηλικία και την οικογενειακή κατάσταση (περισσότερες πληροφορίες επί των εξεταζόμενων επιχειρηματιών θα δοθούν και στο κεφάλαιο 2, σελίδες 44 – 48).

Α) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Πίνακας 1.1: Κατανομή επαγγελματιών των συμμετεχόντων στην έρευνα

Επιχειρηματικός Κλάδος	Αριθμός
Εμπόριο	5
Καφεστίαση	8
Υπηρεσίες τουρισμού	6
Κτηνοτροφία	5
Αλιεία	4
Μελισσοκομία	2

Διάγραμμα 1.1: Κατανομή επαγγελματιών των συμμετεχόντων στην έρευνα

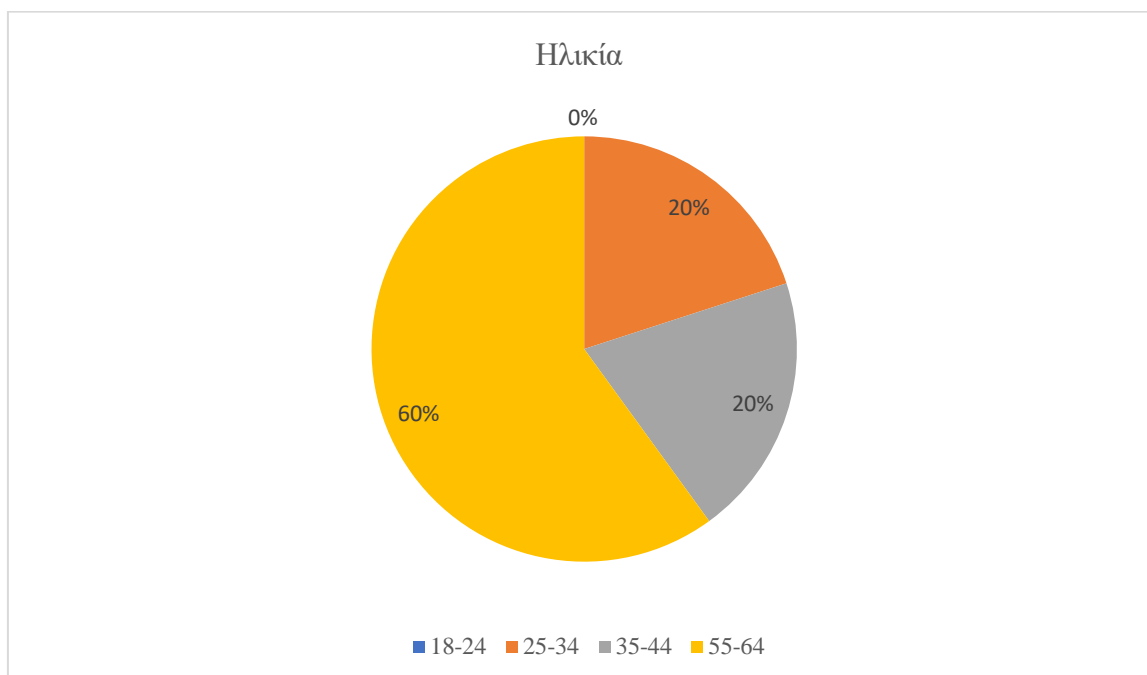


Β) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

Πίνακας 1.2: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία

Ηλικία	Αριθμός
18-24	0
25-34	6
35-44	6
55-64	18

Διάγραμμα 1.2: Κατανομή του δείγματος ως προς την ηλικία



Γ) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Πίνακας 1.3: Κατανομή δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση

Οικογενειακή κατάσταση	Αριθμός
Άγαμος	5
Έγγαμος άνευ τέκνων	1
Έγγαμος με ένα τέκνο	3
Έγγαμος με δύο τέκνα	15
Έγγαμος με υπέρ των τριών τέκνων	6

Διάγραμμα 1.3: Κατανομή δείγματος ως προς την οικογενειακή κατάσταση



2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

2.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό θα προχωρήσουμε στη στατιστική ανάλυση της έρευνας, βλέποντας συγκεκριμένα περιγραφικά στοιχεία για τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, τα οποία θα απεικονίσουμε και σε κατάλληλα διαγράμματα. Συγκεκριμένα, σε κάθε ερώτημα του ερωτηματολογίου θα ακολουθείται η εξής διαδικασία, ώστε να γίνεται η μελέτη όσο το δυνατόν ενδελεχής:

- Χρήση διαγράμματος (ραβδόγραμμα, κυκλικό διάγραμμα κλπ) προς παράσταση των αποτελεσμάτων
- Χρήση πίνακα με τα αναλυτικά στατιστικά στοιχεία των απαντήσεων
- Συνοπτική ερμηνεία των αποτελεσμάτων

Αρχικά, μελετώνται οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα, ενώ οι ερωτώμενοι καταθέτουν την άποψή τους σχετικά με τα ρίσκα και τα προσδοκώμενα οφέλη της επιχειρηματικής δράσης.

Στη συνέχεια, ερευνάμε το βαθμό στον οποίο οι επιχειρηματίες της Κάσου εφαρμόζουν καινοτόμες στρατηγικές, καθώς και την επίδρασή τους στην αναπτυξιακή πορεία των επιχειρήσεών τους.

Τέλος, οι ερωτώμενοι καταθέτουν κάποια ατομικά στοιχεία των επιχειρήσεών τους.

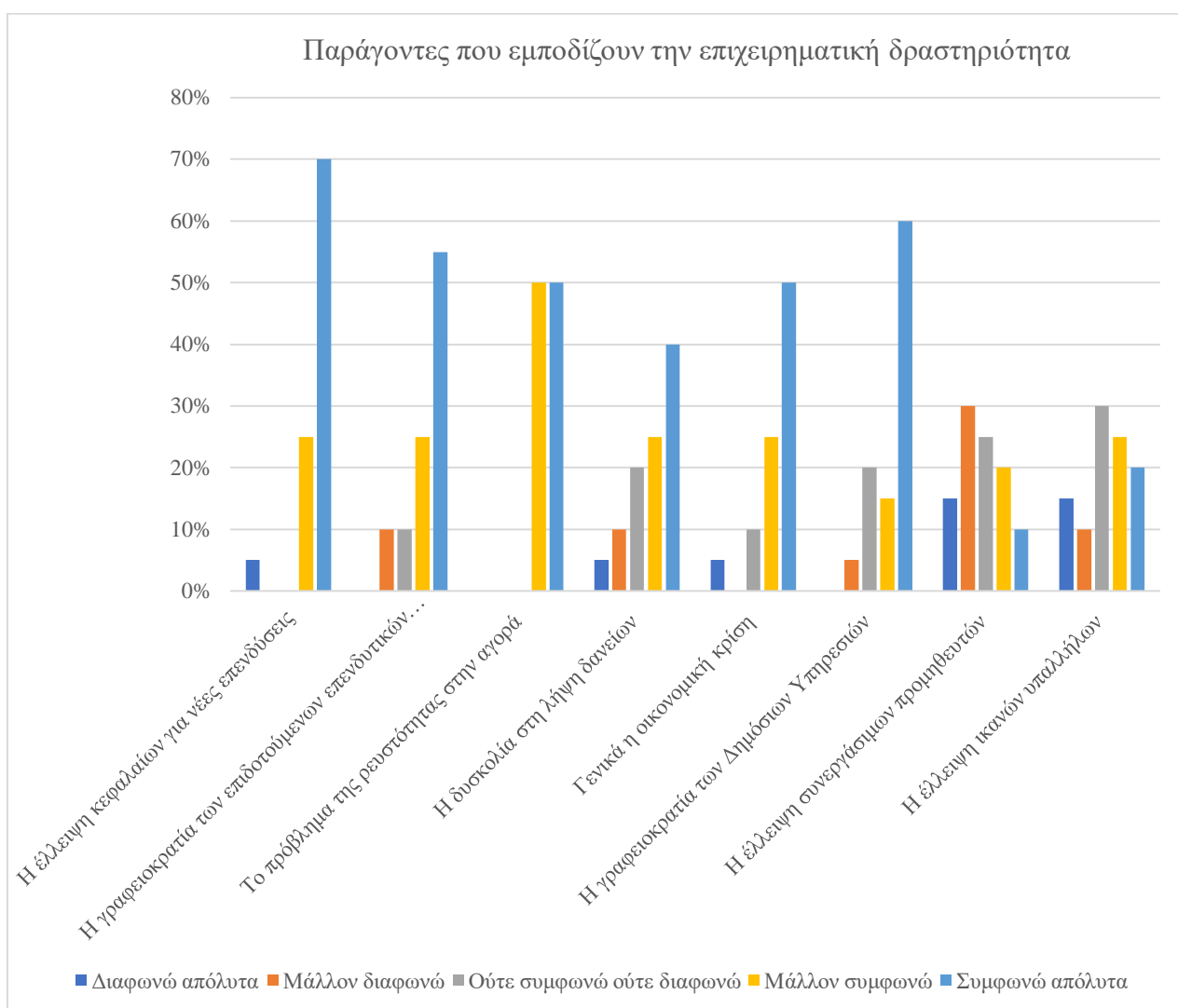
Το δείγμα της έρευνας, το οποίο θα παραμένει σταθερό κατά το σύνολό της, αποτελείται, όπως προαναφέραμε, από 30 (πλήθος $n = 30$) επιχειρηματίες της νήσου Κάσου, διαφόρων ηλικιών και αντικειμένων ενασχόλησης.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

2.1) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΜΠΟΔΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Κατ' αρχάς, θα αναλύσουμε τις μεταβλητές εκείνες, οι οποίες ενδέχεται να θέσουν εμπόδια στην ομαλή επιχειρηματική δραστηριότητα των ατόμων της Κάσου.

Διάγραμμα 2.1: Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητά



Πίνακας 2.1 Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις	5%	0%	0%	25%	70%
Η γραφειοκρατία των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων	0%	10%	10%	25%	55%
Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά	0%	0%	0%	50%	50%
Η δυσκολία στη λήψη δανείων	5%	10%	20%	25%	40%
Γενικά η οικονομική κρίση	5%	0%	10%	25%	50%
Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών	0%	5%	20%	15%	60%
Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών	15%	30%	25%	20%	10%
Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων	15%	10%	30%	25%	20%

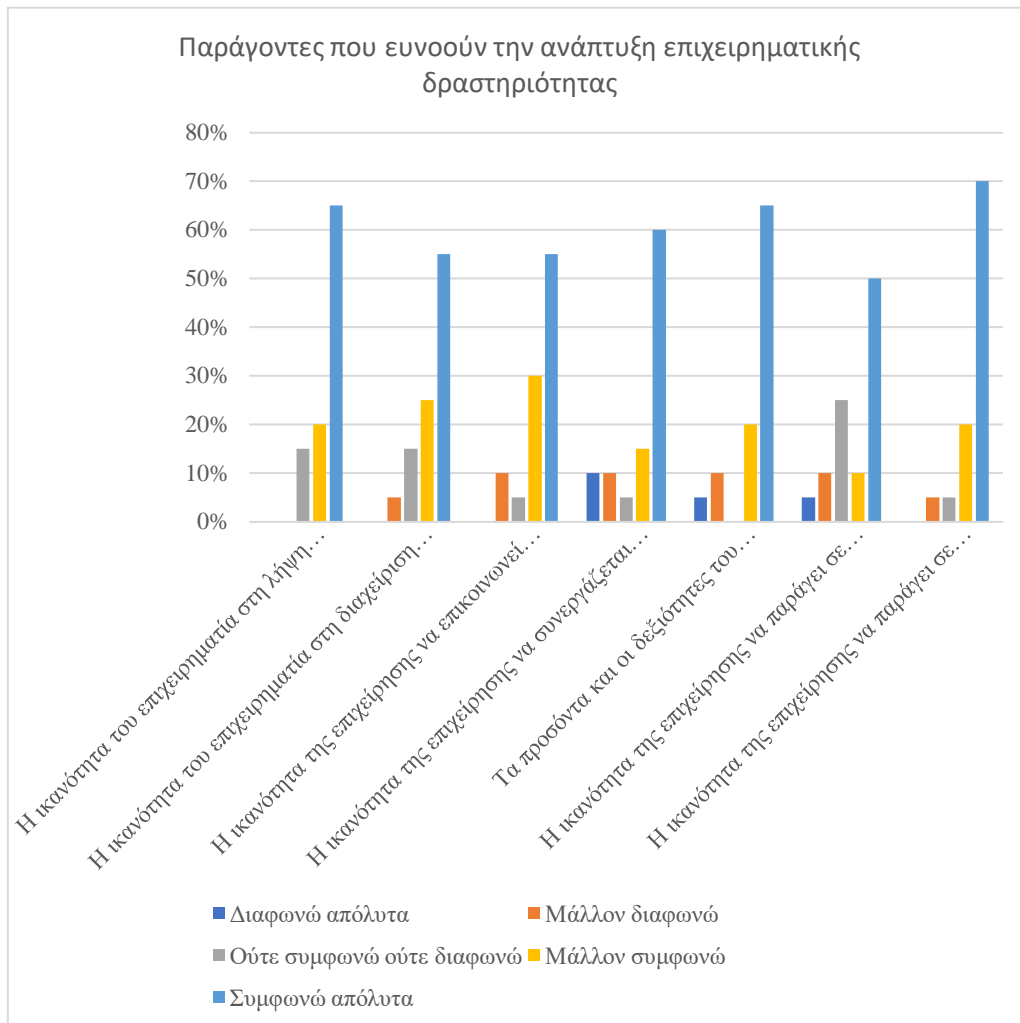
Όπως προκύπτει από τον πίνακα, κύρια τροχοπέδη στην επιχειρηματική ανάπτυξη αναφέρεται πρωτίστως η ελλιπής αρχική επιδότηση (70%) και έπειτα η γραφειοκρατία, τόσο στο τομέα των Δημόσιων Υπηρεσιών (60%), όσο και σε εκείνο των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων (55%).

Λιγότεροι είναι οι επιχειρηματίες που αναγνωρίζουν, με σιγουριά τουλάχιστον, ως εμπόδιο το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά και της οικονομικής κρίσης (50%), τη δυσκολία στη λήψη δανείων (40%), καθώς και την έλλειψη κατάλληλου εργατικού προσωπικού (20%) και συνεννοήσιμων προμηθευτών (10%).

2.2) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΥΝΟΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Σε αντιστοιχία με την προηγούμενη ερώτηση, θα εξετάσουμε τους παράγοντές εκείνους, οι οποίοι δρουν ευεργετικά στην δραστηριότητα των επιχειρηματιών.

Διάγραμμα 2.2: Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας



Πίνακας 2.2: Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων	0%	0%	15%	20%	65%
Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου	0%	5%	15%	25%	55%
Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους	0%	10%	5%	30%	55%
Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της	10%	10%	5%	15%	60%
Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού	5%	10%	0%	20%	65%
Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος	5%	10%	25%	10%	50%
Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες	0%	5%	5%	20%	70%

Είναι εμφανές πως βασικοί άξονες επιχειρηματικής άνθησης κατά τους επιχειρηματίες της Κάσου θεωρούνται η υψηλή ανταγωνιστικότητα ως προς τα παραγόμενα αγαθά (70%), οι ικανότητες του έμψυχου δυναμικού (60%) και η ομαλή συνεργασία με τους προμηθευτές (60%). Το γεγονός αυτό ερμηνεύεται λαμβάνοντας υπόψιν τη σχετικώς περιορισμένη ποικιλομορφία διακριτών επιχειρηματικών πεδίων, τις «στενές» επιλογές ως προς το προσωπικό και την δυσκολία του συνεχούς ανεφοδιασμού, φαινόμενα που απορρέουν από το γεωγραφικό αποκλεισμό και τη φθίνουσα πορεία του πληθυσμού.

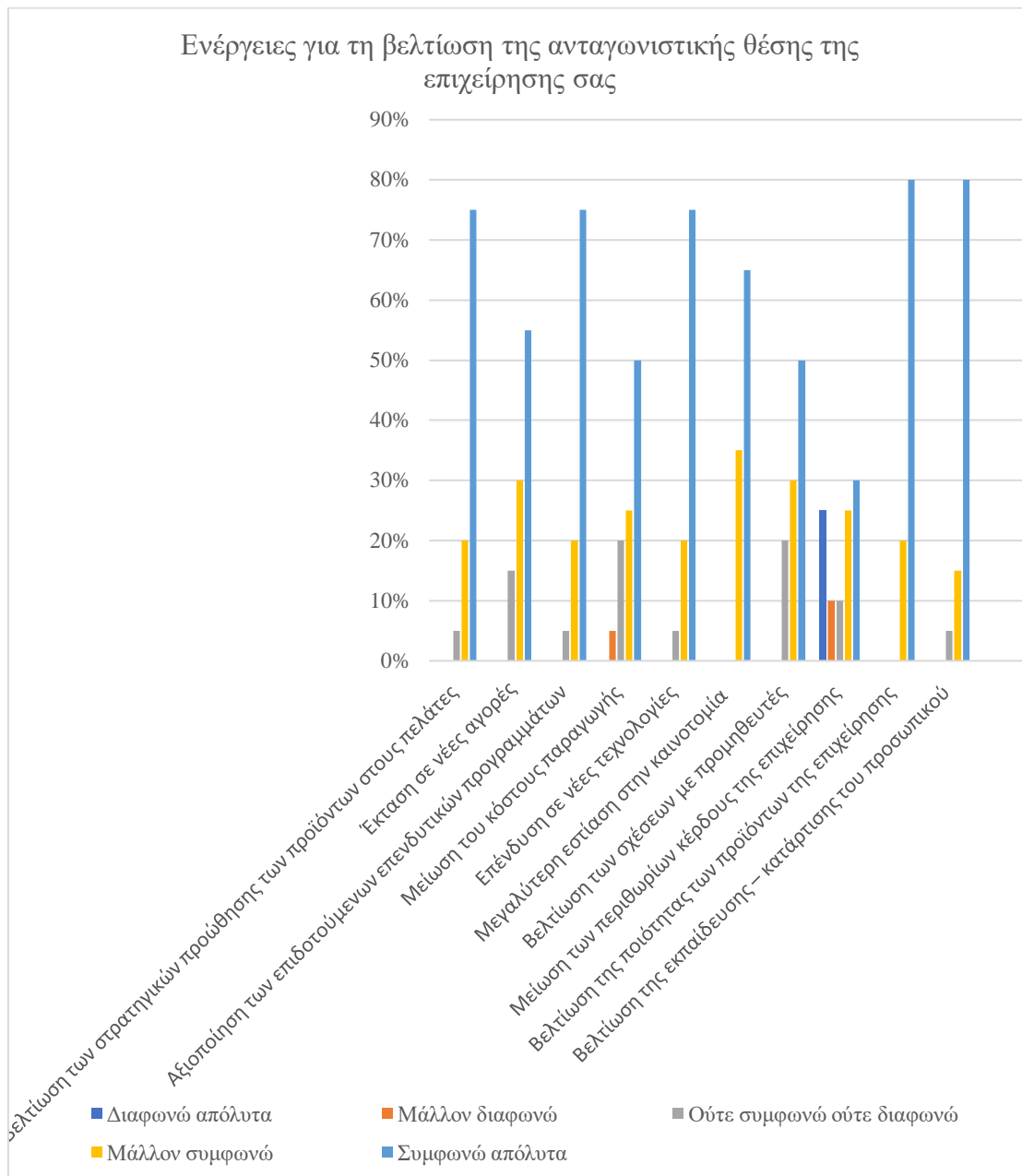
Επίσης, τονίζεται ο ηγετικός ρόλος του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων (65%), στην διαχείριση κινδύνων (55%), καθώς και στην επικοινωνία της επιχείρησης με το κοινό (55%).

Σε μικρότερο ποσοστό (50%), οι ερωτώμενοι αναφέρουν την ευχέρεια της επιχείρησης να διαθέτει στους καταναλωτές προϊόντα με χαμηλότερο κόστος, σε σχέση με τα αντίστοιχα των ανταγωνιστών της, ως καθοριστικό παράγοντα για την επιτυχή επιχειρηματική ανάπτυξη.

2.3) ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ

Οι συμμετέχοντες αξιολογούν κάποιες ενδεχόμενες δράσεις ως προς την επίδρασή τους στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησής τους.

Διάγραμμα 2.3: Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας



**Πίνακας 2.3: Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της
επιχείρησής σας**

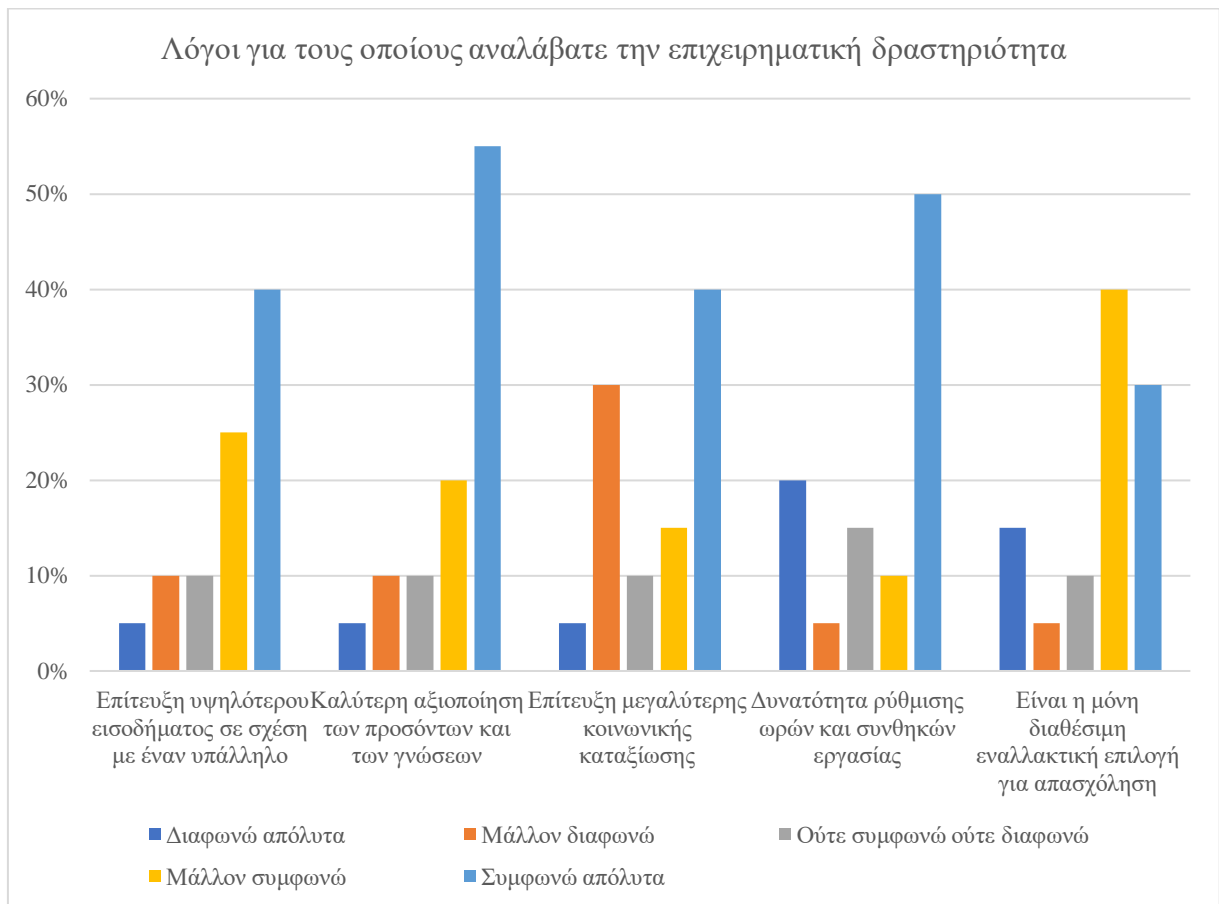
	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες	0%	0%	5%	20%	75%
Έκταση σε νέες αγορές	0%	0%	15%	30%	55%
Αξιοποίηση των επιδοτούμενων επενδυτικών προγραμμάτων	0%	0%	5%	20%	75%
Μείωση του κόστους παραγωγής	0%	5%	20%	25%	50%
Επένδυση σε νέες τεχνολογίες	0%	0%	5%	20%	75%
Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία	0%	0%	0%	35%	65%
Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές	0%	0%	20%	30%	50%
Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης	25%	10%	10%	25%	30%
Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης	0%	0%	0%	20%	80%
Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού	0%	0%	5%	15%	80%

Παρατηρείται η αδιαμφισβήτητη πίστη των ατόμων στην αναγκαιότητα αναβαθμισμένης εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού (80%), την εξασφάλιση βελτιωμένων ποιοτικά προϊόντων (80%), την στροφή στις νέες τεχνολογίες (75%), καθώς και την ορθή αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων (75%). Σημαίνουσα δε σημασία έχει κατά τους ερωτηθέντες η ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών προώθησης (75%), καθώς και η ροπή προς την καινοτομία (65%).

2.4) ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΑΝΑΛΑΒΑΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Καταγράφονται οι κυριότεροι παράγοντες που οδήγησαν τους επιχειρηματίες σε αναβολή κάποιων περαιτέρω δραστηριοτήτων.

Διάγραμμα 2.4: Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα



Πίνακας 2.4: Λόγοι για τους οποίους αναλάβετε την επιχειρηματική δραστηριότητα

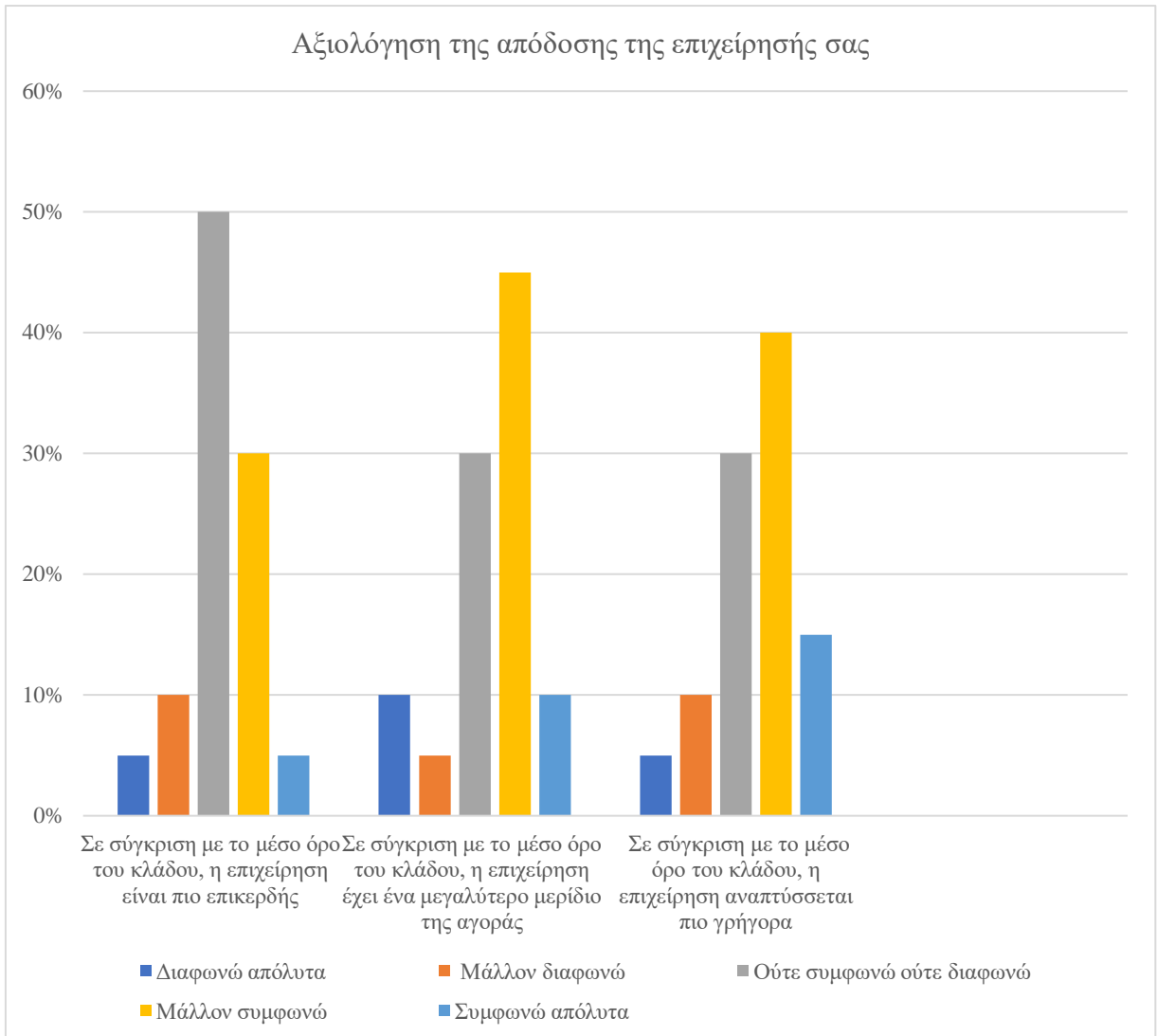
	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο	5%	10%	10%	25%	40%
Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων	5%	10%	10%	20%	55%
Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης	5%	30%	10%	15%	40%
Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας	20%	5%	15%	10%	50%
Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση	15%	5%	10%	40%	30%

Όπως εξάγεται εκ των απαντήσεων, οι κάτοικοι της Κάσου στράφηκαν στην επιχειρηματική δραστηριότητα με στόχο την αξιοποίηση των προσωπικών τους δυνατοτήτων (55%), την ρύθμιση των εργασιακών ωρών και συνθηκών (50%) και την βελτίωση των απολαβών (40%). Αρκετοί δε θεωρούν την εν λόγω επιλογή αναγκαία (30%), ενώ οι προοπτικές κοινωνικής καταξίωσης μερικώς αμφισβητούνται.

2.5) ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΑΣ

Οι συμμετέχοντες αξιολογούν τις επιχειρηματικές τους επιδόσεις σε σχέση με τις υπόλοιπες ομοειδείς επιχειρήσεις.

Διάγραμμα 2.5: Αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής σας



Πίνακας 2.5: Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή είναι πιο επικερδής	5%	10%	50%	30%	5%
Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς	10%	5%	30%	45%	10%
Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή αναπτύσσεται πιο γρήγορα	5%	10%	30%	40%	15%

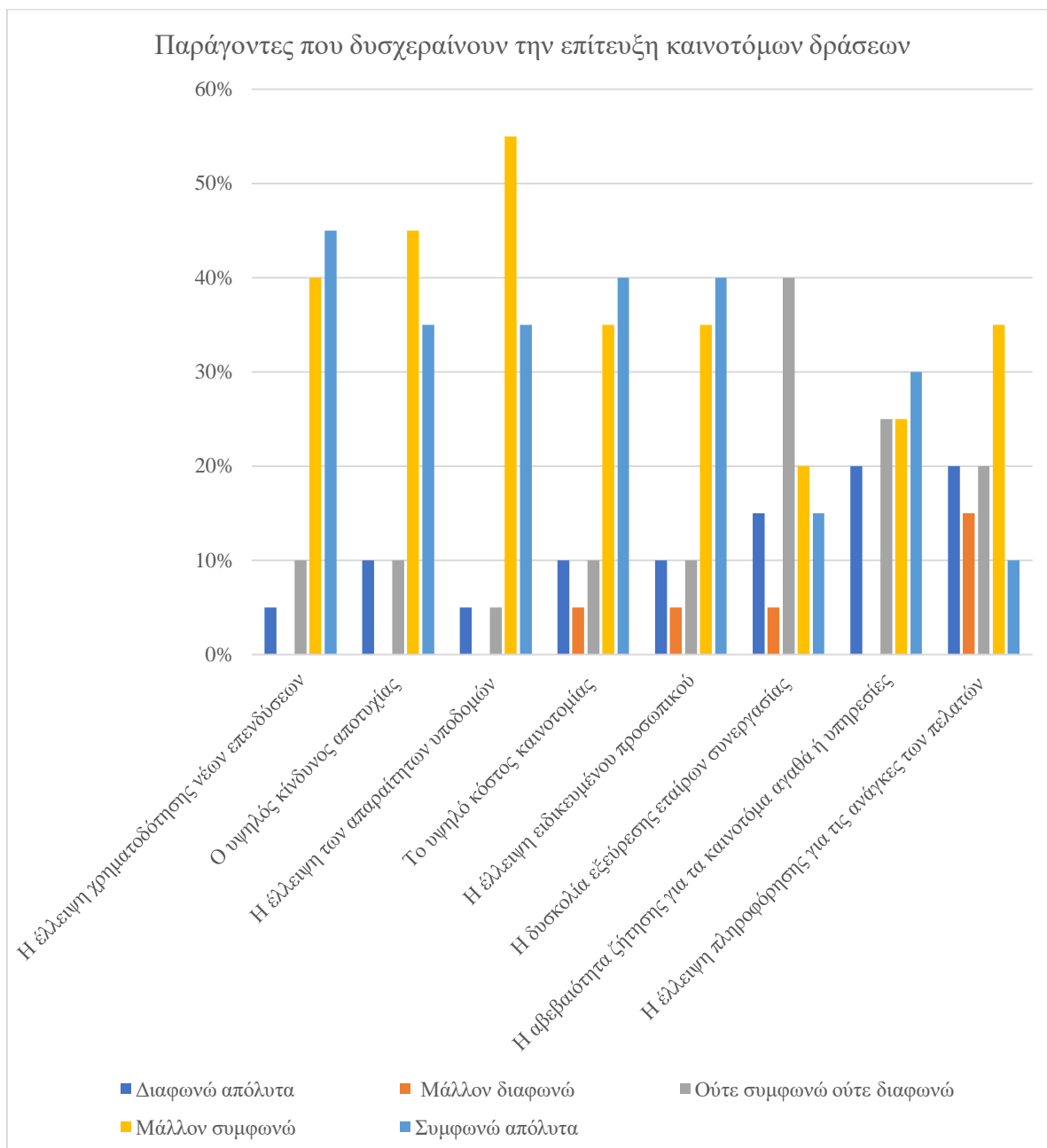
Όσον αφορά την αποτίμηση της απόδοσης, οι επιχειρηματίες είναι μάλλον συγκρατημένοι. Οι περισσότεροι (50%) κατατάσσουν την επιχείρησή τους σε ένα μέσο επίπεδο ως προς τα κέρδη και ένα μέρος (45%) θεωρούν, αν και όχι μετά βεβαιότητας, πως κατέχουν το μείζον μερίδιο της αγοράς. Ως προς τους δείκτες ανάπτυξης, το μεγαλύτερο τμήμα (40%) συμφωνούν μερικώς στο ότι η επιχείρησή τους αναπτύσσεται σχετικώς ταχύτερα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

2.6) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Αναφέρονται διάφορα ενδεχόμενα εμπόδια στην επίτευξη καινοτόμων στρατηγικών.

Διάγραμμα 2.6: Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων



Πίνακας 2.6: Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

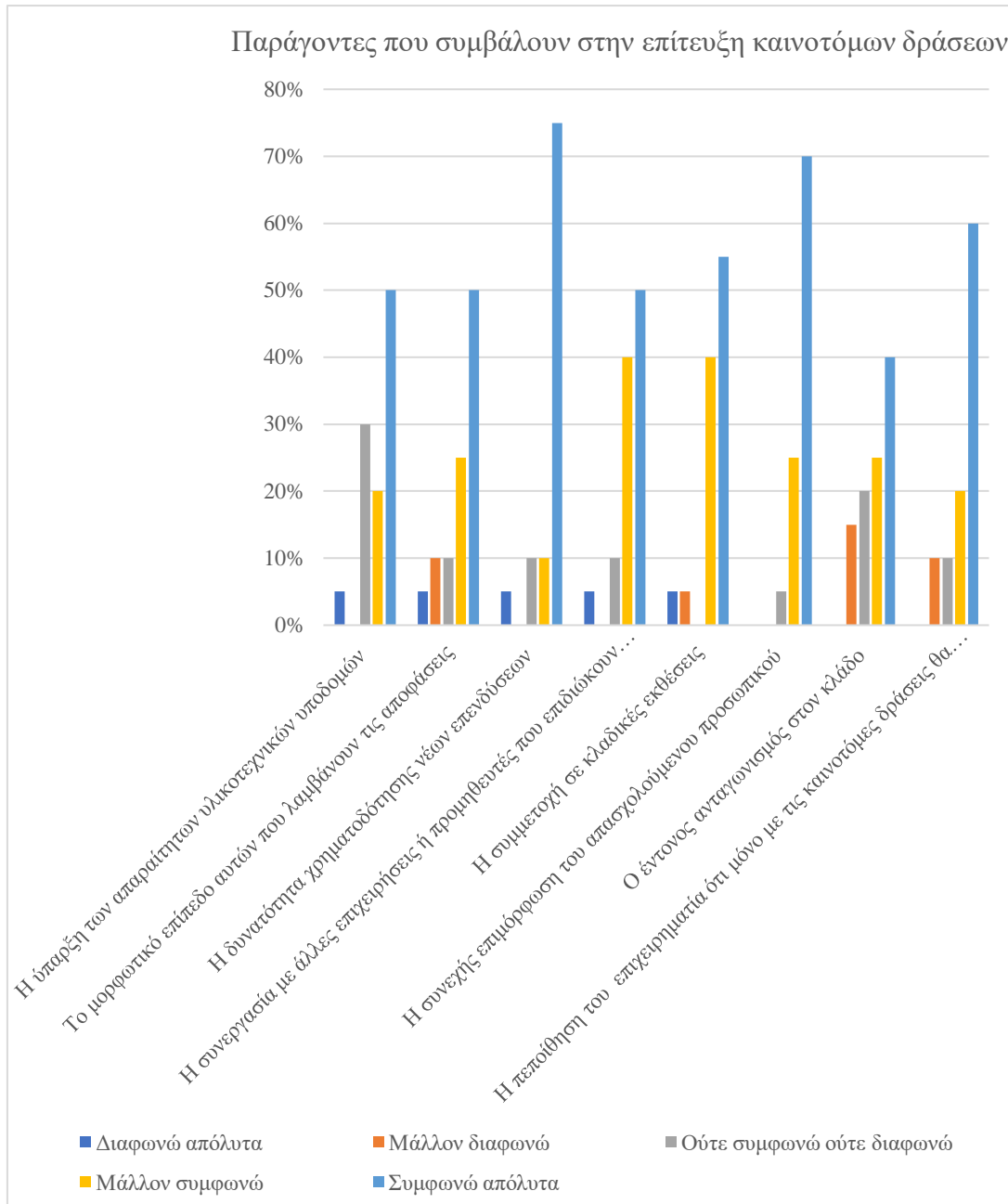
	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	5%	0%	10%	40%	45%
Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας	10%	0%	10%	45%	35%
Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών	5%	0%	5%	55%	35%
Το υψηλό κόστος καινοτομίας	10%	5%	10%	35%	40%
Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού	10%	5%	10%	35%	40%
Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας	15%	5%	40%	20%	15%
Η αβεβαιότητα ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες	20%	0%	25%	25%	30%
Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών	20%	15%	20%	35%	10%

Ερωτώμενοι περί των μεταβλητών οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά την επίτευξη καινοτόμων στρατηγικών, οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν (κάπως συγκρατημένα) ως βέβαιες την έλλειψη οικονομικής στήριξης νέων επιχειρήσεων (45%), την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού (40%) και το ενδεχόμενο κόστος που συνεπάγεται η καινοτομία (40%). Εν συνεχεία, αναφέρουν τον υψηλό κίνδυνο αποτυχίας (35%), την έλλειψη των ενδεδειγμένων υποδομών (35%), καθώς και την αβεβαιότητα που χαρακτηρίζει τη ζήτηση καινοτόμων αγαθών ή υπηρεσιών. Κλείνοντας, λίγοι είναι πεπεισμένοι για την αρνητική επίδραση της δυσκολίας εξεύρεσης συνεργατών (15%) και την έλλειψη πληροφόρησης σχετικά με τις καταναλωτικές ανάγκες (10%).

2.7) ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Ομοίως με πριν, συζητούνται ευεργετικές για την επίτευξη καινοτομιών συνθήκες.

Διάγραμμα 2.7: Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων



Πίνακας 2.7: Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

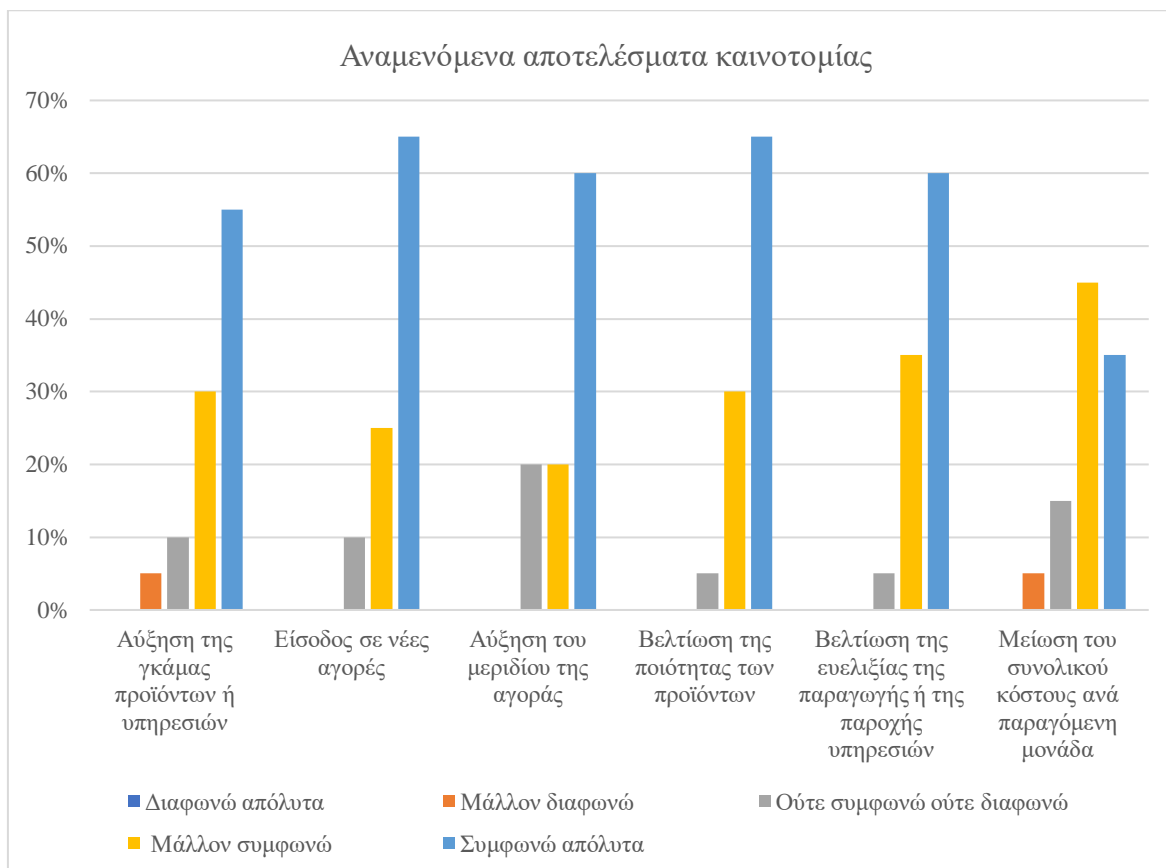
	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών	5%	0%	30%	20%	50%
Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις	5%	10%	10%	25%	50%
Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων	5%	0%	10%	10%	75%
Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις	0%	0%	10%	40%	50%
Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις	0%	5%	0%	40%	55%
Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού	0%	0%	5%	25%	70%
Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο	0%	15%	20%	25%	40%
Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό	0%	10%	10%	20%	60%

Όσον αφορά τους παράγοντες που συμβάλουν στην υλοποίηση καινοτόμων δράσεων, οι επιχειρηματίες υπογραμμίζουν αρχικώς την δυνατότητα επιδοτήσεων νέων επιχειρήσεων (75%) και την αδιάκοπη εκπαίδευση του ανθρώπινου δυναμικού (70%). Σε δεύτερο επίπεδο, σημαντικά θεωρούνται η πίστη του ατόμου στην αποτελεσματικότητα των καινοτομιών (60%) και η συνεχής συμμετοχή σε επαγγελματικές εκθέσεις (55%). Ένα μέσο ποσοστό των ερωτηθέντων (50%) τονίζει ως τέτοιους παράγοντες την ύπαρξη των αναγκαίων υλικοτεχνικών υποδομών, το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που λαμβάνουν τις αποφάσεις, καθώς και τη συνεργασία με επιχειρήσεις ή ανθρώπους που επιζητούν την καινοτομία. Ένα μικρότερο, τέλος, μέρος του δείγματος (40%) είναι πεπεισμένο περί του ευεργετικού ρόλου του υψηλού ανταγωνισμού στον κλάδο.

2.8) ANAMENOMENA ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Οι επιχειρηματίες της Κάσου αναφέρουν τα αποτελέσματα που αναμένουν να επιφέρει στην εργασία τους η ενσωμάτωση καινοτομιών.

Διάγραμμα 2.8: Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας



Πίνακας 2.8: Αναμενόμενα αποτελέσματα καινοτομίας

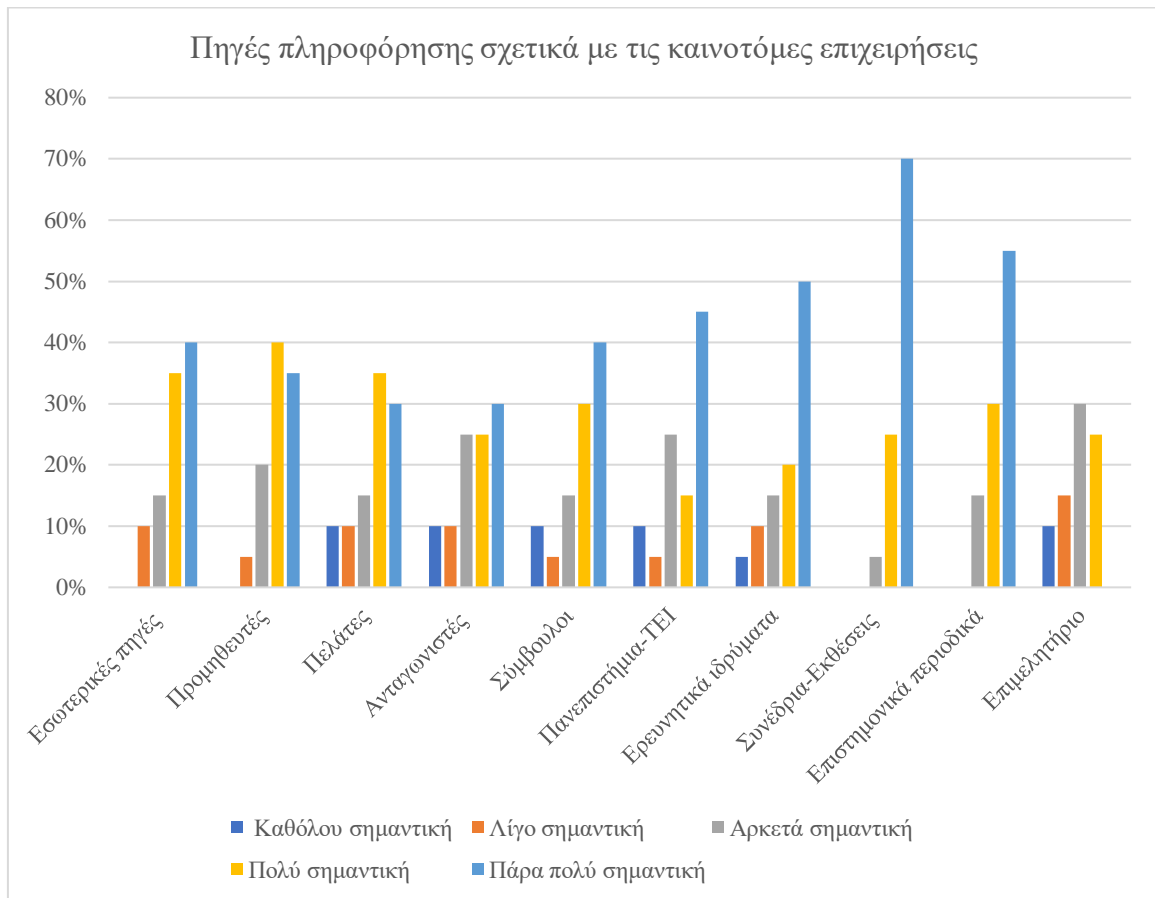
	Διαφωνώ απόλυτα	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών	0%	5%	10%	30%	55%
Είσοδος σε νέες αγορές	0%	0%	10%	25%	65%
Αύξηση του μεριδίου της αγοράς	0%	0%	20%	20%	60%
Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων	0%	0%	5%	30%	65%
Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών	0%	0%	5%	35%	60%
Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα	0%	5%	15%	45%	35%

Ερευνώντας τις απαντήσεις, προκύπτει πως τα μέλη του δείγματος σημειώνουν την είσοδο σε νέες αγορές (65%) και την αναβάθμιση της ποιότητας των προϊόντων τους (65%) ως κύρια αναμενόμενα οφέλη της εφαρμογής καινοτομιών. Βασικά πλεονεκτήματα θεωρούν επίσης την εξασφάλιση αυξημένου μεριδίου της αγοράς (60%) και την αύξηση της παραγωγικής ευελιξίας (60%), σημειώνουν δε και την αύξηση της ποικιλίας των παρεχόμενων προϊόντων ή υπηρεσιών (55%). Δεν συμερίζονται δε απόλυτα (35%) την άποψη πως η ενσωμάτωση καινοτομιών προβλέπεται να οδηγήσει σε μείωση του κόστους παραγωγής.

2.9) ΠΗΓΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι συμμετέχοντες καταθέτουν τις πηγές από τις οποίες ενημερώνονται σχετικά με τις διάφορες καινοτομίες.

Διάγραμμα 2.9: Πηγές πληροφόρησης σχετικά με τις καινοτόμες επιχειρήσεις



Πίνακας 2.9: Πηγές πληροφόρησης σχετικά με τις καινοτόμες επιχειρήσεις

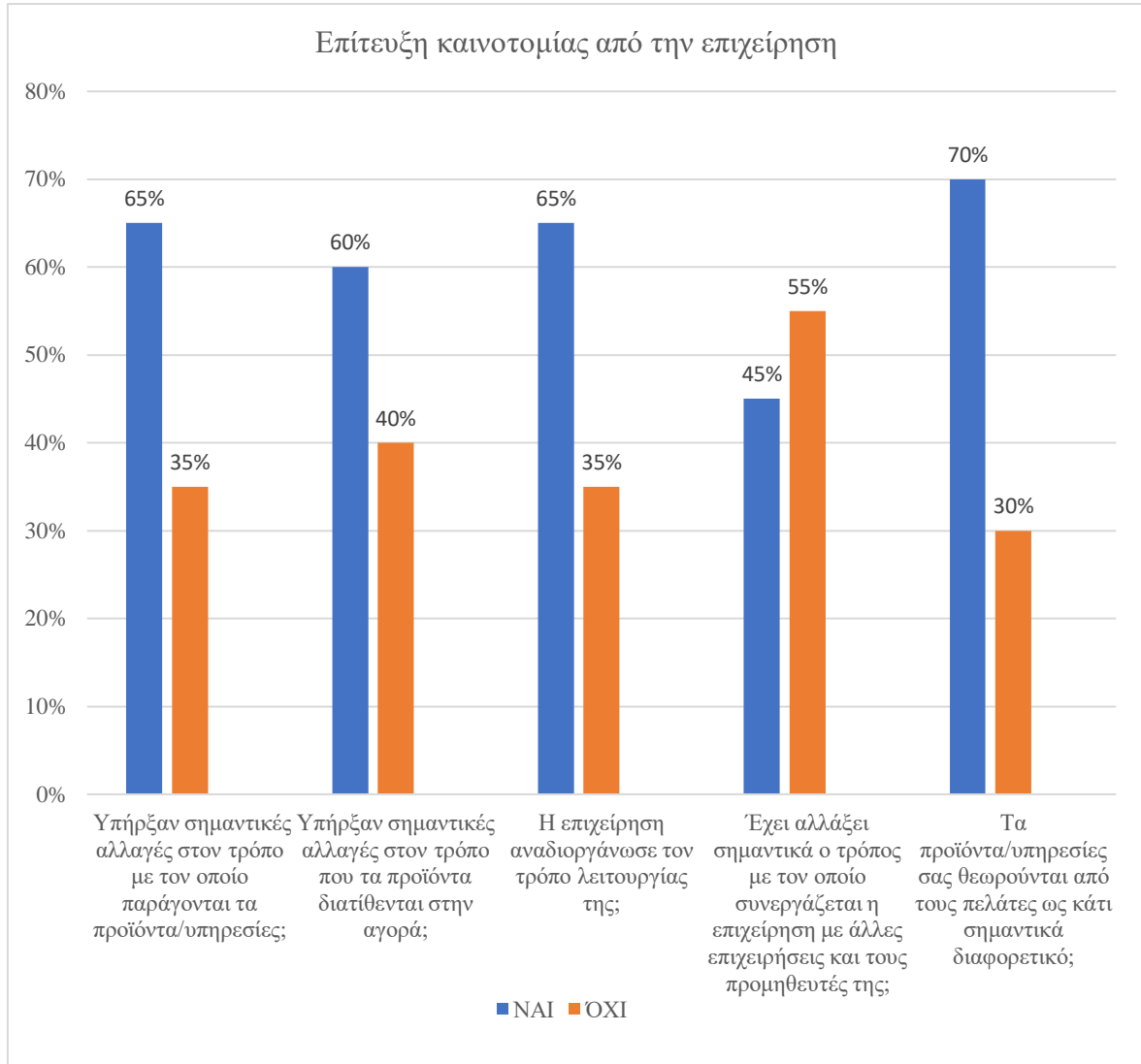
	Καθόλου σημαντική	Λίγο σημαντική	Αρκετά σημαντική	Πολύ σημαντική	Πάρα πολύ σημαντική
Εσωτερικές πηγές	0%	10%	15%	35%	40%
Προμηθευτές	0%	5%	20%	40%	35%
Πελάτες	10%	10%	15%	35%	30%
Ανταγωνιστές	10%	10%	25%	25%	30%
Σύμβουλοι	10%	5%	15%	30%	40%
Πανεπιστήμια-ΤΕΙ	10%	5%	25%	15%	45%
Ερευνητικά ιδρύματα	5%	10%	15%	20%	50%
Συνέδρια-Εκθέσεις	0%	0%	5%	25%	70%
Επιστημονικά περιοδικά	0%	0%	15%	30%	55%
Επιμελητήριο	10%	15%	30%	25%	20%

Βασική πηγή ενημέρωσης για τις νέες καινοτομίες είναι κατά τους επιχειρηματίες τα διάφορα συνέδρια – εκθέσεις (70%), με τα επιστημονικά περιοδικά (55%) και τα ερευνητικά κέντρα (50%) να ακολουθούν. Μια μερίδα του δείγματος θεωρεί επίσης σημαντική την πληροφόρηση από τα πανεπιστήμια (45%) και τους επαγγελματικούς συμβούλους (40%). Τέλος, ένα μικρό ποσοστό σημειώνει μετά βεβαιότητας την αξία των προμηθευτών (35%), των ανταγωνιστών (30%) και των πελατών (30%) στην ενημέρωσή τους επί του θέματος, ενώ λίγοι είναι εκείνοι (20%) που θεωρούν ότι ωφελεί να συμβουλευόμαστε τα Επαγγελματικά Επιμελητήρια.

2.10) ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Ερευνάται ο βαθμός στον οποίο οι επιχειρήσεις έχουν εφαρμόσει καινοτόμες ιδέες.

Διάγραμμα 2.10: Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση



Πίνακας 2.10: Επίτευξη καινοτομίας από την επιχείρηση

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα/υπηρεσίες;	65%	35%
Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;	60%	40%
Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργίας της;	65%	35%
Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;	45%	55%
Τα προϊόντα/υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;	70%	30%

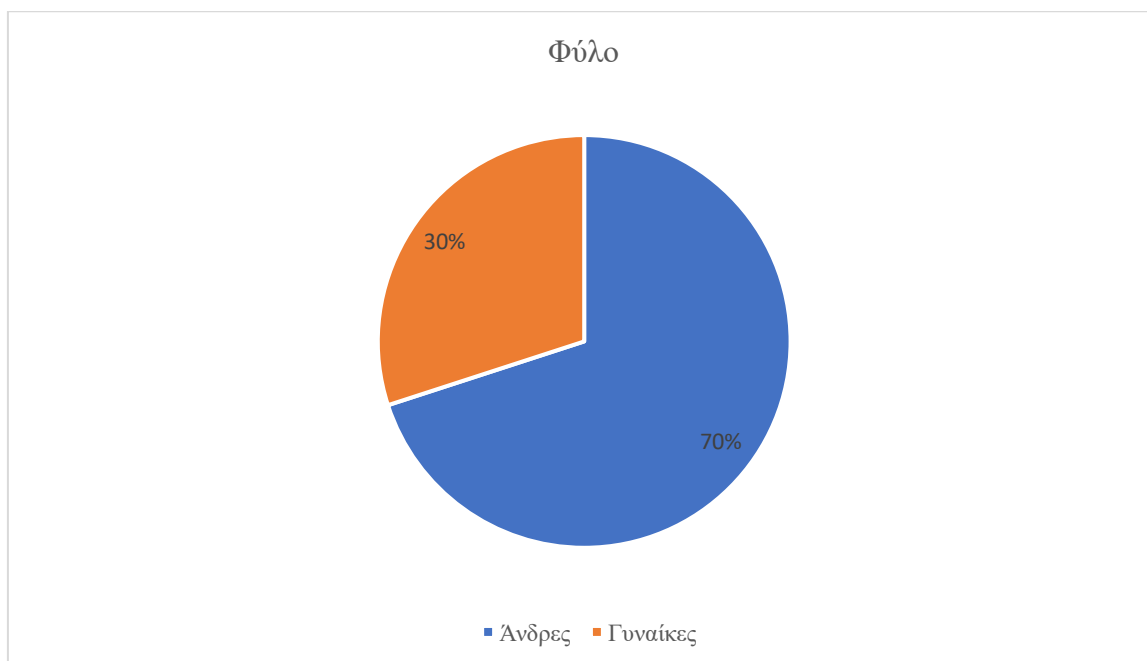
Οι επιχειρηματίες της Κάσου τονίζουν πως κατά κύριο λόγο καινοτομούν στην προσφορά πρωτότυπων προϊόντων/υπηρεσιών (70%) και στην εφαρμογή νέων τεχνικών παραγωγής (65%). Θεωρούν επίσης πως οι επιχειρήσεις τους έχουν σαφώς αναπλαισιώσει τις αρχές λειτουργίας τους (65%) και ότι τα προϊόντα τους διατίθενται στην αγορά με καινούργιες τεχνικές (60%). Δεν εντοπίζουν παρόλα αυτά κάποια σημαίνουσα αλλαγή στην συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις/προμηθευτές (45%).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ : Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

2.11) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΥΛΟ

Ερευνάται η κατανομή των συμμετεχόντων ως προς το φύλο τους.

Διάγραμμα 2.11: Κατανομή των επιχειρηματιών ως προς το φύλο



Πίνακας 2.11: Κατανομή του δείγματος ως προς το φύλο

Φύλο	Ποσοστό
Άνδρες	70%
Γυναίκες	30%

Παρατηρεί κανείς πως το μεγαλύτερο μέρος των επιχειρηματιών της Κάσου είναι άνδρες (70%), έναντι των σαφώς λιγότερων γυναικών (30%).

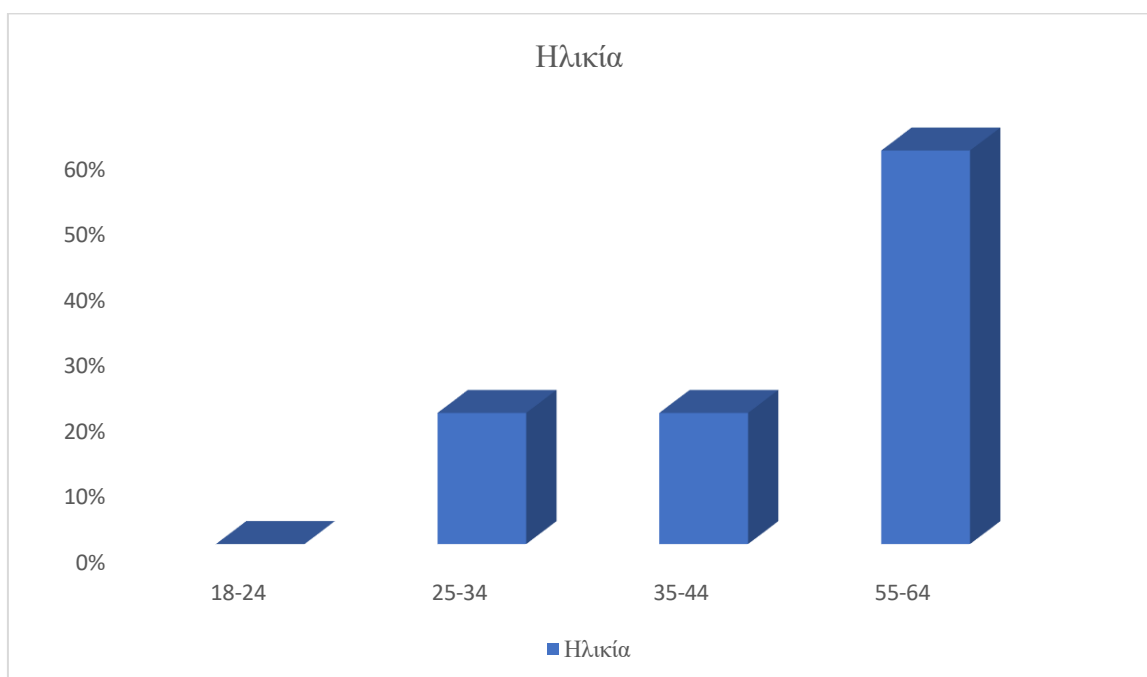
2.12) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ

Καταγράφεται η ηλικιακή κατανομή των επιχειρηματιών της Κάσου.

Πίνακας 2.12: Κατανομή των επιχειρηματιών ως προς την ηλικία

Ηλικία	Ποσοστό
18-24	0%
25-34	20%
35-44	20%
55-64	60%

Διάγραμμα 2.12: Κατανομή των επιχειρηματιών ως προς την ηλικία



Η ηλικιακή κατανομή των επιχειρηματιών είναι ενδεικτική της γενικότερης γήρανσης του πληθυσμού: Δεν σημειώνεται κανείς επιχειρηματίας μικρότερος των 24 ετών, ενώ υπερτερούν σαφώς οι μεγαλύτεροι των 55 ετών (60%), έναντι εκείνων εντός του εύρους 25 – 34 ετών (20%) και 35 – 44 (20%).

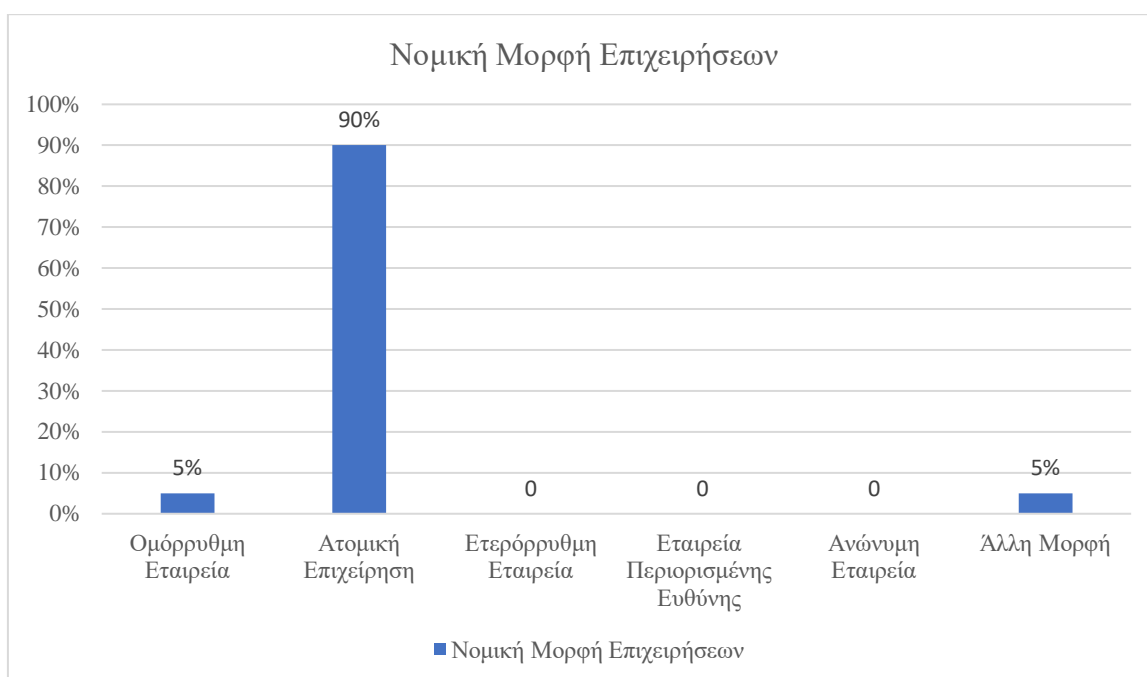
2.13) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΝΟΜΙΚΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πραγματοποιείται στρωματοποίηση των επιχειρήσεων ως προς τη νομική τους μορφή.

Πίνακας 2.13: Κατανομή νομικής μορφής επιχειρήσεων

Νομική Μορφή Επιχειρήσεων	Ποσοστό
Ομόρρυθμη Εταιρεία	5%
Ατομική Επιχείρηση	90%
Ετερόρρυθμη Εταιρεία	0%
Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης	0%
Ανώνυμη Εταιρεία	0%
Άλλη Μορφή	5%

Διάγραμμα 2.13: Κατανομή νομικής μορφής επιχειρήσεων



Είναι εμφανές πως στη νήσο Κάσο υπερτερούν συντριπτικά οι ατομικές επιχειρήσεις (90%), έναντι των ομόρρυθμων εταιριών (5%) και εκείνων άλλης μη χαρακτηρισμένης μορφής (5%). Όπως είναι αναμενόμενο, μορφές επιχειρήσεων οι οποίες συναντώνται ως επί το πλείστον σε πολυπλοκότερα οικονομικά περιβάλλοντα (ετερόρρυθμες, ανώνυμες, περιορισμένης ευθύνης) δεν εμφανίζονται στο ακριτικό νησί.

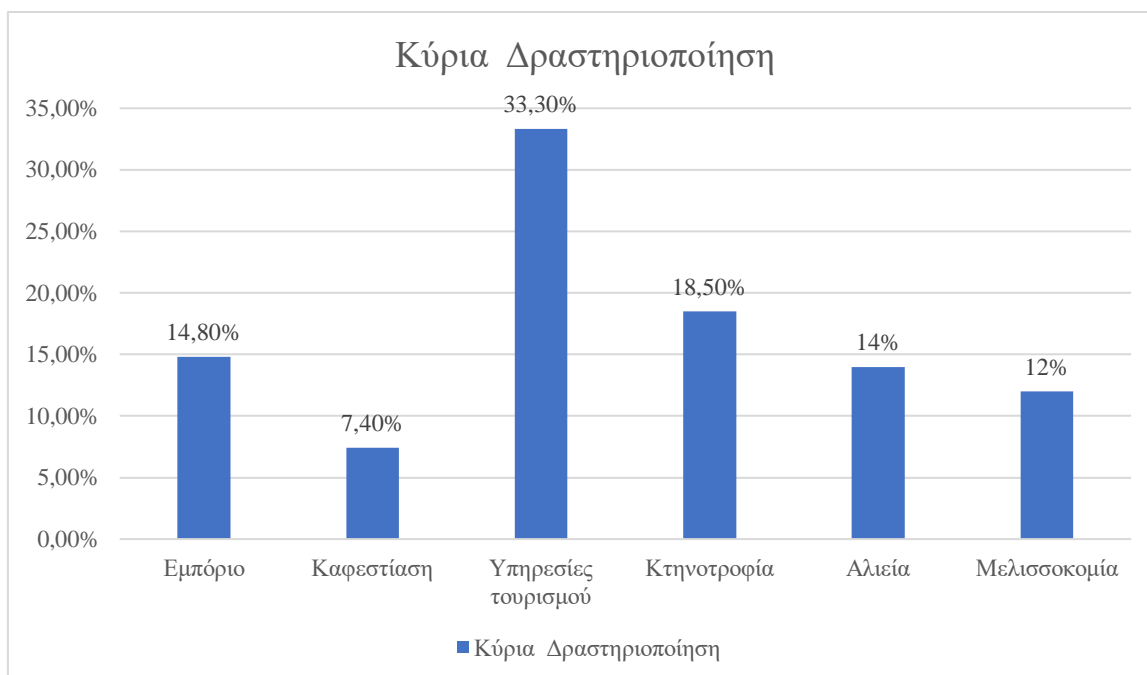
2.14) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΥΡΙΑΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ

Ερευνώνται οι κλάδοι κύριας δραστηριότητας των συμμετεχόντων επιχειρηματιών

Πίνακας 2.14: Κατανομή κύριας δραστηριοποίησης

Επιχειρηματικός Κλάδος	Ποσοστό
Εμπόριο	5
Καφεστίαση	8
Υπηρεσίες τουρισμού	6
Κτηνοτροφία	5
Αλιεία	4
Μελισσοκομία	2

Διάγραμμα 2.14: Κατανομή κύριας δραστηριοποίησης



Παρατηρούμε ότι κύρια δραστηριοποίηση των επιχειρηματιών του τόπου είναι το εμπόριο (33,3%) και έπειτα ο τουρισμός (26%). Σχετικά περιορισμένη είναι η ενασχόληση με τον πρωτογενή τομέα (14,8%) μετά την παροχή υπηρεσιών (18,5%), ενώ λόγω της μειωμένης ζήτησης ισχνή είναι η επιχειρηματικότητα στον τομέα των μεταποιήσεων (7,4%).

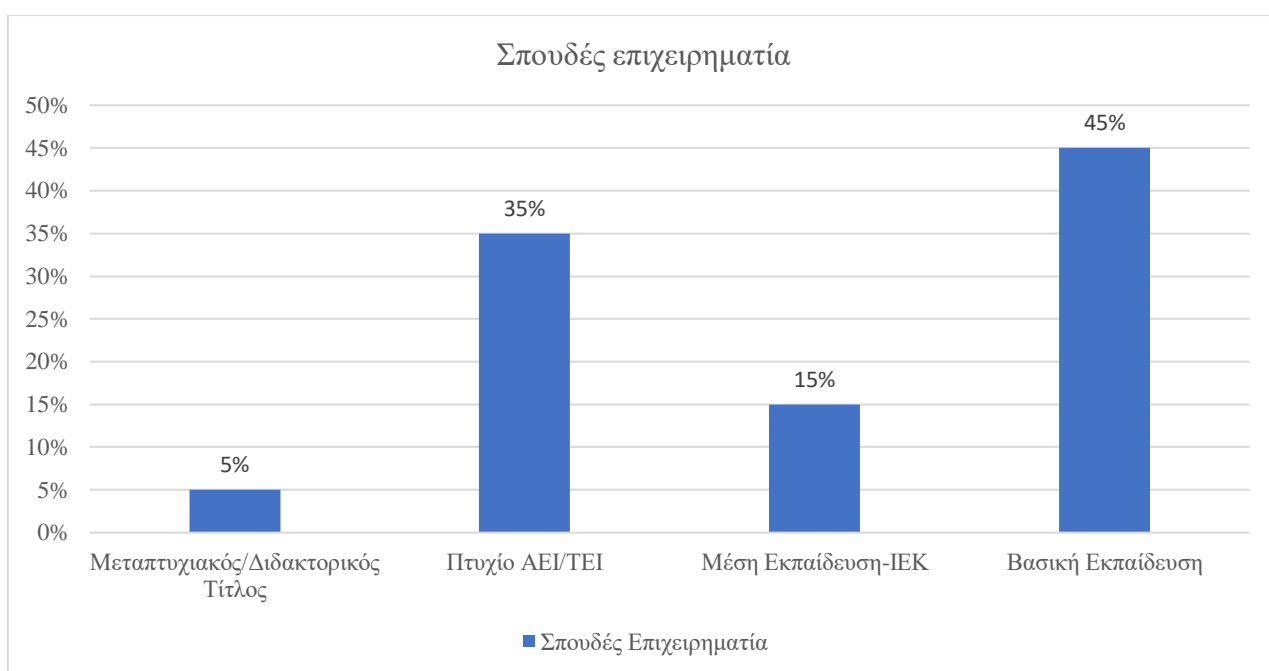
2.15) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΑ

Εξετάζεται το επίπεδο σπουδών των επιχειρηματιών της Κάσου.

Πίνακας 2.15: Κατανομή σπουδών επιχειρηματία

Σπουδές Επιχειρηματία	Ποσοστό
Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	5%
Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	35%
Μέση Εκπαίδευση-ΙΕΚ	15%
Βασική Εκπαίδευση	45%

Διάγραμμα 2.15: Κατανομή σπουδών επιχειρηματία



Οι περισσότεροι εκ των επιχειρηματιών της Κάσου έχουν ως εφόδιο την βασική εκπαίδευση (45%), ακολουθούν δε οι πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ (35%). Ένα μικρό μερίδιο του δείγματος έχουν κάποιο πτυχίο μέσης εκπαίδευσης – ΙΕΚ (15%), ενώ αμελητέος σχεδόν είναι ο αριθμός εκείνων που κατέχουν ανώτερο τίτλο σπουδών (5%). Καταδεικνύεται λοιπόν η σημασία που θα είχε για τον τόπο η καλύτερη κατάρτιση και βαθύτερη εξειδίκευση των νεότερων γενεών.

2.16) ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΚΑΠΟΙΑ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Οι επιχειρηματίες ερωτώνται αν έχουν υποβάλει προτάσεις στα διάφορα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα.

Πίνακας 2.16α: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

Υποβολή Προτάσεων σε κάποια επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα	Αριθμός
ΝΑΙ	10
ΟΧΙ	20

Πίνακας 2.16β: Ποσοστιαία Κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

Υποβολή Προτάσεων σε κάποια επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα	Ποσοστό
ΝΑΙ	33,3%
ΟΧΙ	66,6%

Διάγραμμα 2.16: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την υποβολή ή μη προτάσεων σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)



Με τον όρο «επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα» εννοούμε τις πηγές χρηματοδότησης από κεντρικούς φορείς, τις οποίες απορροφά μία επιχείρηση με σκοπό την ανάπτυξη των επιχειρηματικών της δραστηριοτήτων. Όπως αντιλαμβανόμαστε, η εξεύρεση νέων κεφαλαίων είναι εξαιρετικά κρίσιμη, ειδικά στα πρώτα στάδια μίας επιχείρησης, ώστε να τεθούν οι βάσεις για μία επιτυχή πορεία.

Παρ' όλα αυτά, παρατηρούμε ότι στο μικρό νησί της Κάσου, η αναζήτηση κατάλληλων επιδοτήσεων δεν αποτελεί προς το παρόν σοβαρή προτεραιότητα των ερωτηθέντων: Μόλις το ένα τρίτο (33,3%) των επιχειρηματιών της Κάσου έχουν υποβάλλει προτάσεις σε κάποιο επιδοτούμενο επενδυτικό πρόγραμμα, έναντι του 66,6% εκείνων που δεν το επιδίωξαν.

2.17) ΕΦΑΡΜΟΓΗ Ή ΜΗ ΚΑΠΟΙΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Εξετάζουμε κατά πόσο οι επιχειρηματίες εφαρμόζουν κάποιο σύστημα πιστοποίησης ποιότητας.

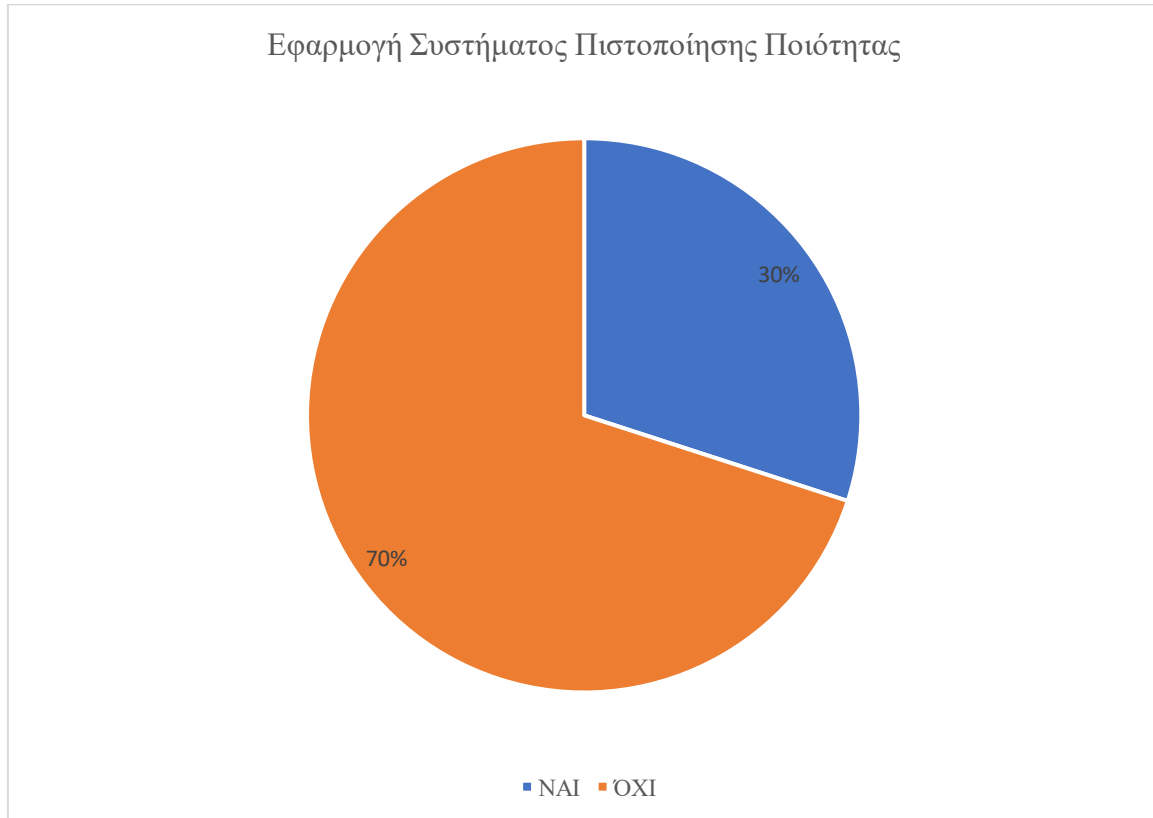
Πίνακας 2.17α: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.)

Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας	Αριθμός
ΝΑΙ	9
ΌΧΙ	21

Πίνακας 2.17β: Ποσοστιαία κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.)

Εφαρμογή Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας	Ποσοστό
ΝΑΙ	30%
ΌΧΙ	70%

Διάγραμμα 2.17: Κατανομή της επιχείρησης ως προς την εφαρμογή ή μη κάποιου Συστήματος Πιστοποίησης Ποιότητας (π.χ. ISO 9000, κλπ.)



Ένα σύστημα πιστοποίησης ποιότητας είναι ουσιαστικά ένα πλαίσιο διοίκησης, ελέγχων και δράσεων, το οποίο, εφαρμοζόμενο σε όλα τα επίπεδα παραγωγής της επιχείρησης, διασφαλίζει την προσδοκώμενη ποιότητα στα προϊόντα και υπηρεσίες που εκείνη προσφέρει, με στόχο την ικανοποίηση του πελάτη.

Στην περίπτωση της Κάσου, μια μικρή μερίδα μόνο (30%) των επιχειρηματιών έχουν εφαρμόσει κάποιο σύστημα πιστοποίησης ποιότητας, οι περισσότεροι δε (70%) δεν έχουν εμπλακεί σε μία τέτοια διαδικασία.

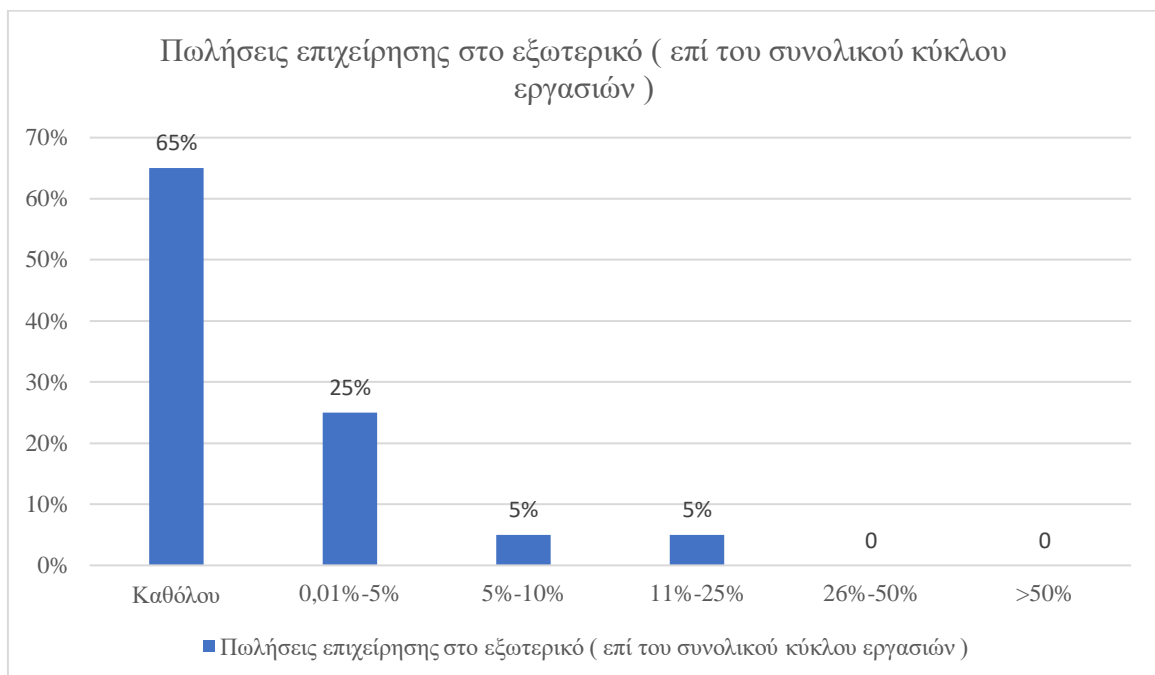
2.18) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ, ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Καταγράφεται το ποσοστό πωλήσεων στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών.

Πίνακας 2.18: Κατανομή πωλήσεων της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

Πωλήσεις επιχείρησης στο εξωτερικό (επί του συνολικού κύκλου εργασιών)	Ποσοστό
Καθόλου	65%
0,01%-5%	25%
5%-10%	5%
11%-25%	5%
26%-50%	0%
>50%	0%

Διάγραμμα 2.18: Κατανομή πωλήσεων της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών



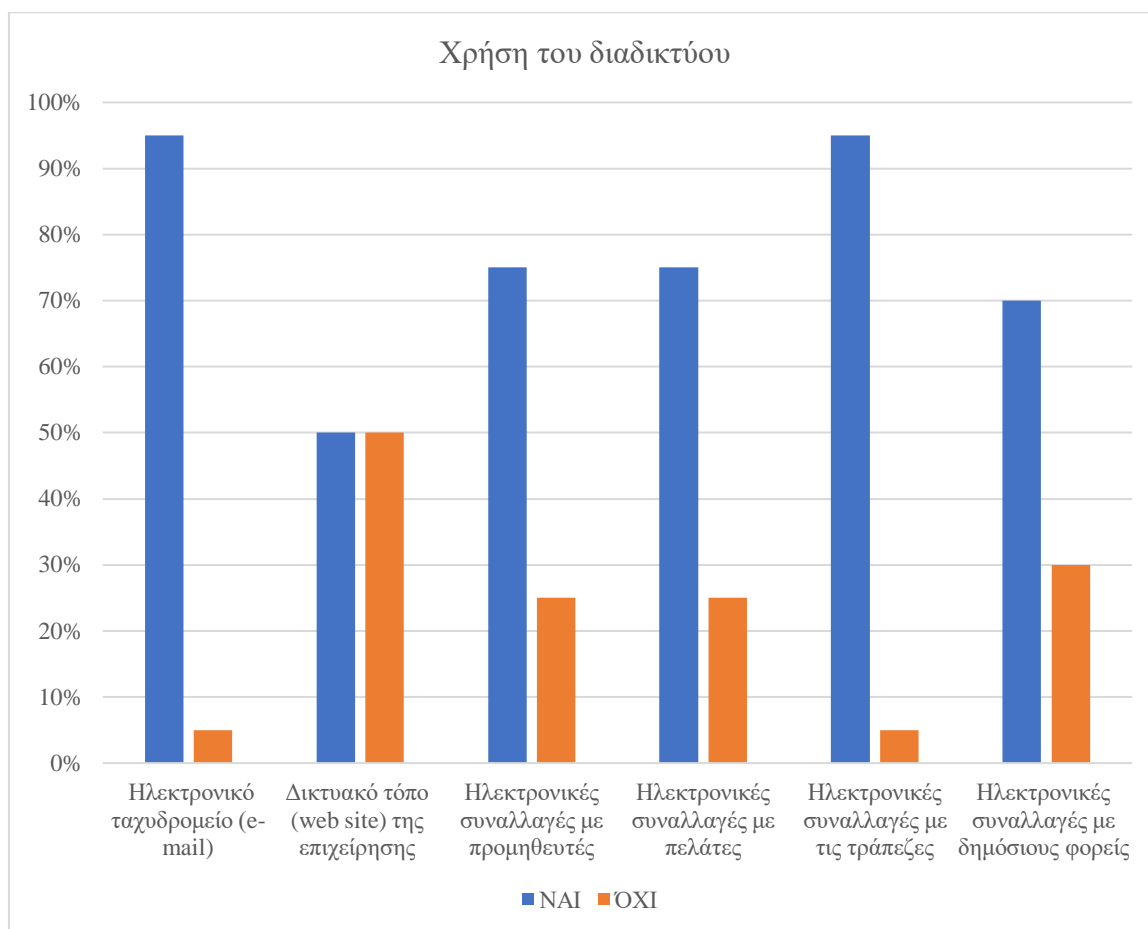
Ένα από τα σημεία στα οποία αξίζει κανείς να σταθεί ιδιαιτέρως όταν μελετάται η απόδοση της επιχείρησης σε ένα μικρότερο μέρος είναι η εξαγωγική της δύναμη, ή ειδικότερα το ποσοστό εκείνου του κύκλου εργασιών της το οποίο διατίθεται στο εξωτερικό. Το εν λόγω μέγεθος έχει βεβαρυμμένη σημασία, καθώς σηματοδοτεί το γεγονός ότι η επιχείρηση έχει διευρύνει τον κύκλο εργασιών της σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μην περιορίζεται στα «στενά» όρια του μικρού τόπου, αντιθέτως είναι ικανή να θέσει τα προϊόντα/υπηρεσίες της υπό την πίεση του ανταγωνισμού σε κεντρικότερες αγορές.

Επί του προκειμένου, περιορισμένη εμφανίζεται η εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρηματιών της Κάσου, με το σημαντικά μεγαλύτερο μέρος (65%) να μην σημειώνει καμία πώληση εκτός νησιού, αλλά να περιορίζεται στην διάθεση των προϊόντων/υπηρεσιών της στην τοπική κοινωνία. Ένα άλλο μείζον τμήμα (25%) πετυχαίνει πωλήσεις στο εξωτερικό της τάξης του 0,01% - 5%. Μεγαλύτερα εξαγωγικά μεγέθη είναι ασυνήθιστα, καθώς τα ποσοστά των επιχειρηματιών οι οποίοι ενώ πετυχαίνουν εξαγωγές της τάξης του 5% - 10% και 11% - 25% είναι εξίσου μικρά (5% αμφότερα). Τέλος, παρατηρεί κανείς ότι ποσοστά εξαγωγών μεγαλύτερα του 25% δεν σημειώνονται ουδόλως μεταξύ των επιχειρηματιών του δείγματος.

2.19) ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Εξετάζεται το τρόπος με τον οποίο οι επιχειρηματίες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο της διάφορες διεργασίες της επιχείρησης

Διάγραμμα 2.19: Χρήση του διαδικτύου



Πίνακας 2.19: Χρήση του διαδικτύου

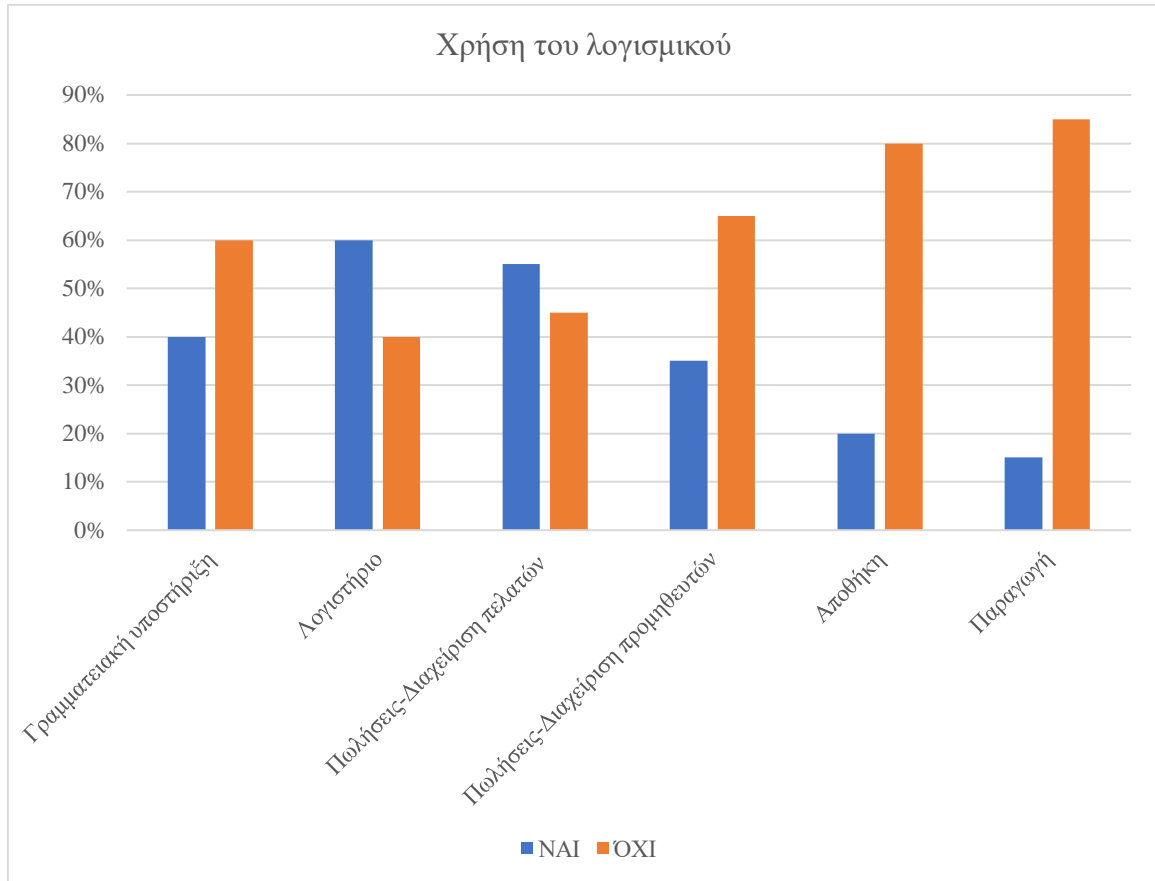
	ΝΑΙ	ΤΗΣ
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)	95%	5%
Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης	50%	50%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές	75%	25%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες	75%	25%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με της τράπεζες	95%	5%
Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς	70%	30%

Είναι εμφανές πως οι επιχειρηματίες της Κάσου χρησιμοποιούν το διαδίκτυο κυρίως για την ηλεκτρονική αλληλογραφία (95%) και της ψηφιακές συναλλαγές, πρωτίστως με της τράπεζες (95%) και έπειτα με της προμηθευτές (75%), της πελάτες (75%) και της φορείς του Δημοσίου (70%). Η δε χρήση website δεν φαίνεται να προτιμάται ιδιαίτερα (50%).

2.20) ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ

Ερωτούμε της συμμετέχοντες σχετικά με την χρήση των διάφορων λογισμικών.

Διάγραμμα 2.20: Χρήση του λογισμικού



Πίνακας 2.20: Χρήση του λογισμικού

	ΝΑΙ	ΤΗΣ
Γραμματειακή υποστήριξη	40%	60%
Λογιστήριο	60%	40%
Πωλήσεις-Διαχείριση πελατών	55%	45%

Ο πίνακας συνεχίζεται στη σελίδα 58

Συνέχιση του πίνακα 2.20 από τη σελίδα 57

Πωλήσεις-Διαχείριση προμηθευτών	35%	65%
Αποθήκη	20%	80%
Παραγωγή	15%	85%

Της παρατηρούμε της περισσότερες πλέον επιχειρήσεις, γίνεται εκτενής χρήση των διάφορων λογισμικών ώστε να διεκπεραιωθούν ποικίλες εργασίες σε όλα τα επίπεδα της παραγωγής. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται λόγω της ταχύτητας και αποτελεσματικότητας των λογισμικών σε διεργασίες οι οποίες θα απαιτούσαν περισσότερο εν γένει χρόνο και κεφάλαιο, ώστε να εκτελεστούν από το εργατικό δυναμικό της επιχείρησης.

Η Κάσος δε θα μπορούσε βεβαίως να αποτελεί εξαίρεση, καθώς κι εδώ εμφανίζεται μια ευρεία αξιοποίηση του λογισμικού: Οι περισσότεροι εκ των επιχειρηματιών της Κάσος δεσμεύουν το λογισμικό στην διεκπεραίωση λογιστικών εργασιών (60%) και στην διαχείριση των πελατών (55%). Λιγότεροι το αξιοποιούν στην γραμματειακή υποστήριξη (40%), στην διαχείριση προμηθευτών (35%). Ελάχιστοι δε χρησιμοποιούν λογισμικό με εφαρμογές στην αποθήκη (20%) και στη παραγωγή (15%).

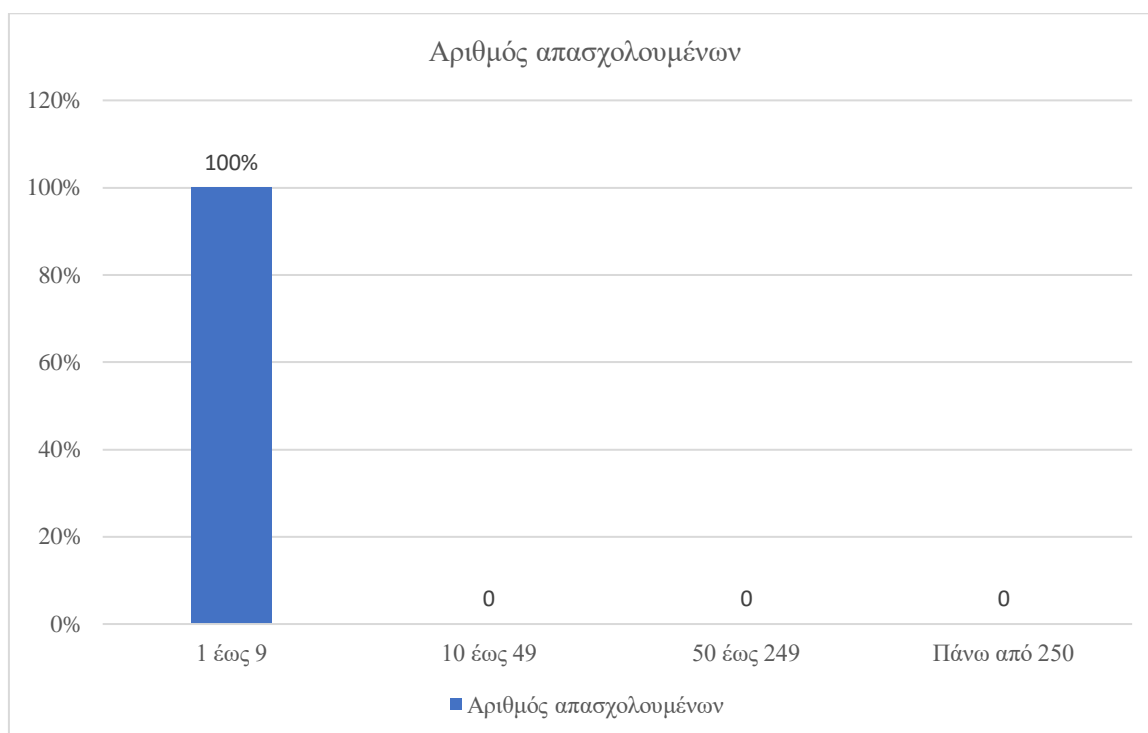
2.21) ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ

Τέλος, ζητάμε από τους επιχειρηματίες να καταμετρήσουν τους εργαζόμενους τους.

Πίνακας 2.21: Καταμέτρηση αριθμού απασχολούμενων

Αριθμός απασχολούμενων	Ποσοστό
1 έως 9	100%
10 έως 49	0%
50 έως 249	0%
Πάνω από 250	0%

Διάγραμμα 2.21: Καταμέτρηση αριθμού απασχολούμενων



Λόγω του περιορισμένου κύκλου εργασιών, όλα ανεξαιρέτως τα άτομα του δείγματος δεν απασχολούν περισσότερους από 10 εργαζόμενους.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν κεφάλαιο, το οποίο θα αποτελεί και το τελευταίο ερευνητικό μέρος, θα επιχειρήσουμε να αποκωδικοποιήσουμε τα αποτελέσματα της έρευνας, τα οποία καταγράψαμε λεπτομερώς στο προηγούμενο κεφάλαιο. Ειδικότερα, θα κάνουμε αρχικά κάποιες βασικές παρατηρήσεις σχετικά με την γνώμη των επιχειρηματιών για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Στη συνέχεια, βασισμένοι στα παραπάνω ευρήματα, θα καταγράψουμε ορισμένες κινήσεις που μπορούν να γίνουν από τους αρμόδιους φορείς, ώστε να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο δράσης και ανάπτυξης για τους εργαζόμενους του μικρού νησιού.

3.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Βάσει της ανάλυσης που πραγματοποιήσαμε παραπάνω, εξάγονται τα εξής βασικά συμπεράσματα: Οι επιχειρηματίες της Κάσου παρουσιάζουν περιορισμένη ποικιλομορφία, καθώς είναι στο μεγαλύτερο τους μέρος άνδρες και ηλικίας άνω των 55 ετών. Είναι επομένως γεγονός ότι οι νέοι και οι γυναίκες του νησιού δεν έχουν ως τις μέρες μας σύνδεση με την επιχειρηματικότητα σε ικανοποιητικό βαθμό.

Επιπλέον, οι άνωθεν αναφερόμενοι ανέλαβαν επιχειρηματική δράση με κύριο στόχο την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων τους, πιστεύουν δε στη σημασία της επιχειρηματικότητας στην ανάπτυξη των εργασιών τους.

Όσον αφορά τις καινοτομίες που πραγματοποιούν, οι Κάσιοι επιβεβαιώνουν πως η ενσωμάτωση καινοτόμων στρατηγικών έχει θετικό αντίκτυπο, τόσο στις αρχές λειτουργίας, όσο και στη μέθοδο παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων/υπηρεσιών τους.

Ωστόσο, δε μπορούμε παρά να τονίσουμε ότι οι επιχειρηματίες της Κάσου συναντούν σοβαρά εμπόδια στη προσπάθειά τους να εξελιχθούν επαγγελματικά: Ως επί το πλείστον, το έργο τους δυσχεραίνει η γραφειοκρατία που αντιμετωπίζουν σε όλα τα επίπεδα,

φαινόμενο κοινό στο ελληνικό οικονομικό περιβάλλον, γιγαντωμένο όμως στη περίπτωση μας λόγω της απόστασης της Κάσου από τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Συν τοις άλλοις, παρατηρείται και η ελλιπής ενημέρωση των επιχειρηματιών επί των διάφορων Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων, στα οποία λίγοι άλλωστε αιτούνται να συμμετέχουν. Ακόμα και η μικρή μερίδα των επιχειρηματιών οι οποίοι εντάσσονται σε παρόμοια προγράμματα κρίνουν την αξιοποίηση τους σε γενικές γραμμές αναποτελεσματική.

Είναι επίσης γεγονός ότι ελάχιστοι εκ των επιχειρηματιών στρέφουν τις δραστηριότητές τους εκτός Κάσου (κάτι που εν πολλοίς αποτελεί και προσωπικό τους όραμα), με αποτέλεσμα ο κύκλος των εργασιών τους να παραμένει χαμηλός. Το τελευταίο φαινόμενο μπορεί να εξηγηθεί ως συνδυασμός δύο αλληλοσυνδεόμενων παραγόντων: Αφενός, του υψηλού κόστους που απαιτεί η μεταφορά προϊόντων εκτός Κάσου, αφετέρου δε της ανασφάλειας που δημιουργεί στους παραγωγούς η ανελαστικότητα των μέσων μεταφοράς των προϊόντων τους σε μεγαλύτερες αγορές.

3.2 ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Λαμβάνοντας υπόψιν τα παραπάνω, καταθέτουμε, κλείνοντας, τις εξής προτάσεις, τις εξής προτάσεις-λύσεις, οι οποίες θεωρούμε πως είναι προσαρμοσμένες στις απόψεις των Κασίων και αναμένεται να ανακουφίσουν κάποια από τα διαχρονικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εντόπιοι επιχειρηματίες, οδηγώντας τους με περισσότερη ασφάλεια στην επίτευξη των προσωπικών και επαγγελματικών τους στόχων:

1) Εντατικοποίηση των δράσεων επιτόπιας ενημέρωσης σχετικά με τα νέα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα εκ μέρους των κεντρικών φορέων (περιφέρειες, εμπορικά επιμελητήρια κλπ).

2) Ενθάρρυνση της συμμετοχής των νησιωτών σε επαγγελματικά συνέδρια & εκθέσεις μεγάλου βεληνεκούς (δραστηριότητες που οι ίδιοι οι επιχειρηματίες κρίνουν ως αρκετά αποτελεσματικές στην ενημέρωση τους σχετικά με τις νέες καινοτομίες).

3) Δημιουργία μηχανισμών παράκαμψης της υπέρογκης γραφειοκρατίας (όπως δυνατότητες ψηφιακής εξυπηρέτησης μέσω διαδικτυακών υπηρεσιών κλπ) την οποία συναντούν οι επιχειρηματίες λόγω του γεωγραφικού αποκλεισμού. Το μέτρο αυτό θα καθιστούσε τη διεκπεραίωση ποικίλων περιφερειακών υποχρεώσεων που δυσχεραίνουν τις δραστηριότητές τους εξαιρετικά ταχύτερη, επιτρέποντας τις επιχειρηματικές τους κινήσεις να αποδώσουν εξαιρετικά ευκολότερα.

4) Αναπροσαρμογή της φορολογίας (μεταφορικά έξοδα, ΦΠΑ κλπ) για τα προϊόντα που εξάγονται από τα πιο απομακρυσμένα νησιά, ώστε να μπορούν τα παραγόμενα αγαθά να διατίθενται στις κεντρικότερες αγορές σε ανταγωνιστικές τιμές. Το μέτρο αυτό θα βοηθούσε τόσο τους επιχειρηματίες στο να χαράξουν μία πιο στοχευμένη στρατηγική προώθησης των προϊόντων σε μεγαλύτερα κέντρα, όσο και τους ίδιους τους κατοίκους των εν λόγω μερών να στραφούν ευκολότερα στην προτίμηση τοπικών προϊόντων έναντι των αντίστοιχων ευρείας κυκλοφορίας, χωρίς να αποθαρρύνονται από τη δυσανάλογη διαφορά κόστους.

5) Βελτίωση των συγκοινωνιών μεταξύ νησιωτικών περιοχών και μείζονων αστικών κέντρων, προκειμένου να τεθούν οι βάσεις για την εξασφάλιση μίας ασφαλούς ροής μεταφοράς αγαθών προς διάθεση στην αγορά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

Α) ΒΙΒΛΙΑ - ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

- 1) Burnett, K. A. & Danson, M., *Enterprise and entrepreneurship on islands and remote rural environments*, The International Journal of Entrepreneurship and Innovation, Vol. 18 Issue 1, 2017.
- 2) Triantafillidou, E. & Tsiaras, S., *Exploring entrepreneurship, innovation and tourism development from a sustainable perspective: evidence from Greece*, Journal for International Business and Entrepreneurship Development, Vol. 11 No 1, pp 53 – 64, 2018.
- 3) Καραγιάννη, Ηλ. & Μπακούρου, Ι., *Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα, Θεωρία – Πράξη*, εκδόσεις Σοφία, 2010.
- 4) Mazzarol, T. & Reboud, S., *Entrepreneurship and Innovation*, Springer Texts in Business and Economics, 2020

Β) ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- 5) Περιγραφή νήσου Κάσου: <https://tourism.kasos-heroicisland.gr/istoria/>
- 6) Τουριστικά στοιχεία Κάσου: <https://www.kavala-portal.gr/afieroma-arthro-tin-kaso/>

Γ) ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

7) Φωτογραφία Κάσου (εξώφυλλο):

https://www.google.com/search?q=%CE%97+%CE%9A%CE%91%CE%A3%CE%9F%CE%A3+%CE%91%CE%A0%CE%9F+%CE%A8%CE%97%CE%9B%CE%91&tbm=isch&ved=2ahUKEwi7-umWva_AhVsyQIHHRqtCOoQ2-cCegQIABAA#imgrc=As2C20TTPUVggM

8) Χάρτης νήσου Κάσου (σελ. 65): <http://kassosnews.blogspot.com/2010/06/20-6-1824.html>

9) Φωτογραφία Φρυ (σελ. 71): <https://www.kathimerini.gr/k/travel/875488/kasos-kardia-malama/>

10) Ζωγραφιά Κάσου (σελ. 72): <https://www.karpathiakanea.gr/kasos-ena-nisi-pente-pelagi-festival-5-imeron-kasos/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

1^Ο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η ΝΗΣΟΣ ΚΑΣΟΣ ΤΩΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΩΝ

Στο πρώτο μέρος του παραρτήματος, θα κάνουμε μία συνοπτική παρουσίαση της νήσου Κάσου των Δωδεκανήσων. Συγκεκριμένα, αφού περιγράψουμε τα γενικά χαρακτηριστικά του νησιού, θα αναλύσουμε την επιχειρηματική δραστηριότητα που σημειώθηκε στο νησί τις προηγούμενες δεκαετίες, τις καινοτόμες ιδέες που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια, καθώς και τα οφέλη που προσδοκούν να αποκομίσουν οι νέοι της Κάσου από την επιχειρηματική / καινοτόμο τους δράση. Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει περαιτέρω στοιχεία σχετικά με την Κάσο στις πηγές [5] και [6].

1) ΓΕΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ

Η Κάσος είναι ένα ελληνικό νησί στο νότιο Αιγαίο το οποίο ανήκει διοικητικά στα Δωδεκάνησα. Είναι το νοτιότερο νησί στα Δωδεκάνησα και βρίσκεται ανάμεσα στην Κάρπαθο και στην Κρήτη. Έχει σχήμα περίπου ρομβοειδές επίμηκες με μέγιστο μήκος από το Ακρωτήριο Αυλάκι μέχρι το Ακρωτήριο Ακτή 19,8 χλμ. και μέγιστο πλάτος 7,7 χλμ. Η έκταση της φθάνει τα 66,4 τ.χλμ. και έχει μήκος ακτών 59 χλμ. Το νησί βρέχεται ολόγυρα από το Καρπάθιο Πέλαγος.

Όσον αφορά τους οικισμούς, η Κάσος αποτελείται από πέντε χωριά: Το Φρυ (πρωτεύουσα της νήσου), την Αγία Μαρίνα (μεγαλύτερο χωριό και παλαιότερη πρωτεύουσα), το Αρβανιτοχώρι, την Παναγία και το Πόλι. Η Κάσος στην αρχαιότητα λεγόταν Άμφη, Άχνη και Αστράβη.



Χάρτης της Κάσου, όπου σημειώνονται τα κυριότερά της τοπωνύμια.

Όσον αφορά τα πληθυσμιακά στοιχεία, ο πληθυσμός της Κάσου παρουσιάζει διαχρονικά μία φθίνουσα πορεία, ενώ τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται μια τάση εξισορρόπησης. Κατά την επανάσταση του 1824, η Κάσος, έχοντας ισχυρό ναυτικό και ανθηρή οικονομία, μετρούσε σύμφωνα με διάφορες μαρτυρίες 7.000 κατοίκους, ενώ κατά την τοπική παράδοση το νησί μετρούσε υπέρ των 12.000 κατοίκων. Παρ' όλα αυτά, το Ολοκαύτωμα της Κάσου, το οποίο έλαβε χώρα στις 7 Ιουνίου 1824, οδήγησε στο θάνατο και εξανδραποδισμό μεγάλου μέρους του πληθυσμού, με αποτέλεσμα κατά το 1828 η Κάσος να μετρά περίπου 5.000 κατοίκους.

Η συνέχεια του 19^{ου} αιώνα βρήκε τους Κάσιους να μεταναστεύουν μαζικά (κυρίως στην Αίγυπτο και τη Σύρο) προς εξασφάλιση ενός καλύτερου εισοδήματος, με αποτέλεσμα οι μόνιμοι κάτοικοι να ανέρχονται, κατά ανεπίσημες εντόπιες πηγές, σε περίπου 3.000 το 1880.

Κατά την απογραφή του 1917, οι κάτοικοι της Κάσου ανέρχονται σε μόλις 1.855, καθώς η ιταλική κατοχή του 1912 οδήγησε ακόμα περισσότερους νησιώτες στην εγκατάλειψη της πατρικής τους νήσου. Το 1930 ο πληθυσμός είχε μειωθεί ακόμη περισσότερο, σε περίπου 1.200 κατοίκους. Η ανεπίσημη καταμέτρηση των κατοίκων της Κάσου από την απογραφή του 1991 δείχνει μικρή μείωση του πληθυσμού της σε 1.088 κατοίκους, ενώ η αντίστοιχη του 2001 σε 990 κατοίκους.

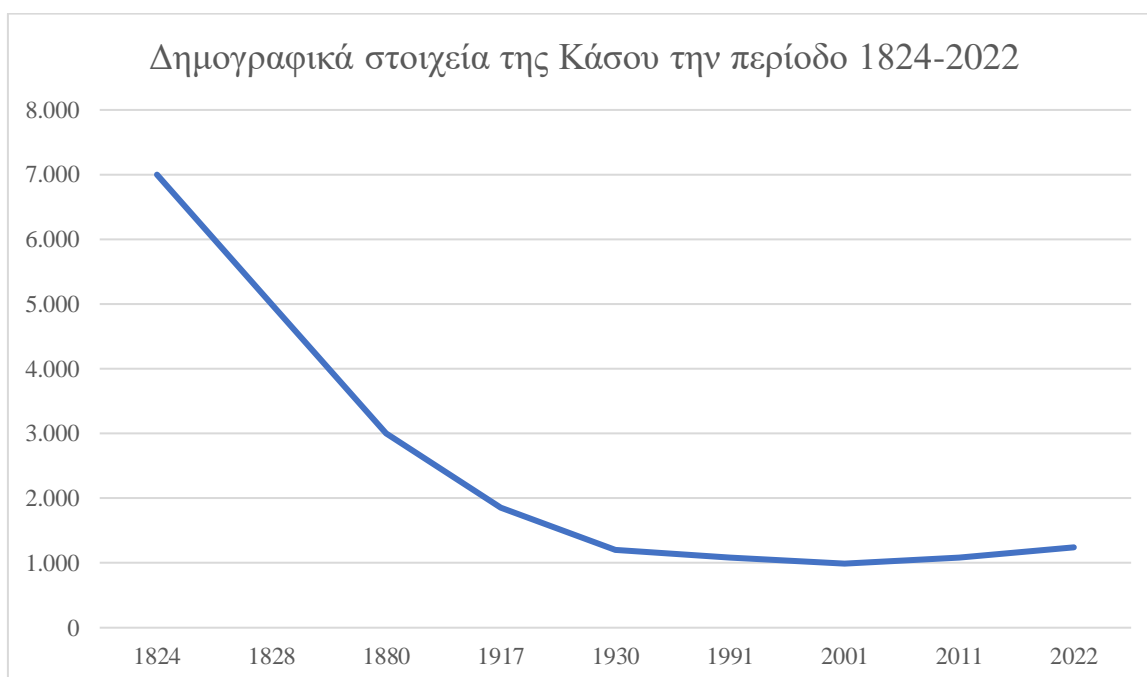
Η τελευταία επίσημη απογραφή του 2022 έδειξε ότι οι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού αυξήθηκαν σημαντικά σε περισσότερους από 1.200, σε σχέση με τους 1.084 κατοίκους της απογραφής του 2011.

Για την βαθύτερη κατανόηση των δημογραφικών χαρακτηριστικών της Κάσου, παραθέτουμε παρακάτω ένα διάγραμμα, το οποίο καλύπτει το χρονικό εύρος 1824 – 2022 και απεικονίζει την φανερά πτωτική τάση του πληθυσμού του μικρού νησιού.

Πίνακας Π.1: Δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού της Κάσου

Έτος	Πληθυσμός Κάσου
1824	7.000
1828	5.000
1880	3.000
1917	1.855
1930	1.200
1991	1.088
2001	990
2011	1.084
2022	1.240

Διάγραμμα Π.1: Δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού της Κάσου



2) Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΚΑΣΟ ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Κύρια επαγγελματική απασχόληση των κατοίκων του νησιού τα προηγούμενα χρόνια ήταν με διαφορά η ναυτοσύνη, ενώ ακολουθούν η κτηνοτροφία, το ψάρεμα, η γεωργία και η μελισσοκομία. Λόγω των ισχνών εκτάσεων προς εκμετάλλευση, οι Κάσιοι δεν είχαν ποτέ να επιδείξουν αξιόλογες εξαγωγές προϊόντων, αρκούμενοι στο να διαθέτουν τα εντόπια προϊόντα στη διάθεση του μόνιμου πληθυσμού.

Όσον αφορά την κτηνοτροφία, το νησί έχει μακραίωνη κτηνοτροφική παράδοση και υπάρχει ως σήμερα αξιοσημείωτη παραγωγή αιγοπρόβειου κρέατος και τυροκομικών προϊόντων. Γνωστότερα όλων, το κασιώτικο τυρί, η "σιτάκα", η "ελαϊκή", η "αλευρά", η "δρίλλα", το κασιώτικο βούτυρο και τα "αποψήματα". Ονομαστά είναι δε και τα άφθονα ψάρια του Καρπαθίου Πελάγους, τα οποία μπορεί να απολαύσει ποικιλοτρόπως ο επισκέπτης στο νησί.

Λόγω της γεωγραφικής της απομόνωσης, των περιορισμένων εντοπίων πόρων και της φθίνουσας πορείας του πληθυσμού, παρατηρούμε ότι η Κάσος δεν έχει ως τώρα ακολουθήσει κάποιο συλλογικό επιχειρηματικό μοντέλο ανάπτυξης, καθώς οι παρατηρούμενες επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι μεμονωμένες και παρουσιάζουν μικρή ποικιλομορφία, ανήκοντας ως επί το πλείστο στον τομέα του εμπορίου και της εστίασης.

Όσον αφορά δε τον τουρισμό, δεν υπάρχουν ακόμα υποδομές μαζικής φιλοξενίας, με αποτέλεσμα το νησί να μην μπορεί να δεχτεί αξιοσημείωτο αριθμό επισκεπτών και να βασίζεται κατά κύριο λόγο στους επαναπατρισθέντες κατά τους θερινούς μήνες συμπατριώτες.

3) ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΙΔΕΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΣΟ

Παρά την αδράνεια των προηγούμενων δεκαετιών, διαπιστώνει κανείς ότι κατά τα τελευταία έτη παρατηρείται μία ζωηρότερη επιχειρηματική κινητικότητα στην Κάσο. Η σταδιακή εγκατάλειψη του ναυτικού επαγγέλματος οδηγεί όλο και περισσότερες οικογένειες που επιθυμούν να παραμείνουν στον τόπο τους στην ανάληψη πρωτότυπων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων οι οποίες, εκτός από το να τους εξασφαλίζουν ένα καλύτερο εισόδημα, συντελούν και στην βελτίωση των υπηρεσιών που μπορεί κανείς να βρει στο μικρό νησί της Κάσου.

Πράγματι, παρότι, καθώς αναφέρθηκε νωρίτερα, δεν έχουν μέχρι στιγμής λάβει χώρα στη Κάσο τουριστικές επενδύσεις μεγάλης κλίμακας, παρατηρούνται εντούτοις πολυάριθμες προσπάθειες δημιουργίας μικρότερων μονάδων φιλοξενίας (διαμερίσματα, δωμάτια κλπ), με αποτέλεσμα στις μέρες μας τα τουριστικά μεγέθη του νησιού να δείχνει αυξητική τάση.

Παραθέτουμε στο σημείο αυτό ένα πίνακα με τις ξενοδοχειακές μονάδες της Κάσου, τα βασικά τους χαρακτηριστικά (τύπος μονάδας, κλάση), καθώς και τις αντίστοιχες κλίκες, ώστε να έχουμε μία εικόνα της τουριστικής δυναμικής του ακριτικού νησιού

Πίνακας Π.2: Παρουσίαση ξενοδοχειακών μονάδων & κλινών της Κάσου

	ΟΝΟΜΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ	ΚΛΑΣΗ (*)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	ΤΥΠΟΣ	ΜΕΓΙΣΤΗ ΧΩΡΙΤΙΚΟ ΤΗΤΑ
1	AERIKO	3*	11	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	25
2	ALENTI	1KEY	4	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	12
3	AMFI	2*	5	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	20
4	ANAGENNISIS	2*	10	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	18
5	ANGELICA'STRAD.AP AR	2*	4	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	10
6	BORIANOULA	2*	7	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	14
7	BLUE SKY	3KEYS	6	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	12
8	DIMITRIS APART.	3*	8	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	22
9	EVILIA	2KEYS	7	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	14
10	EVITA VILLAGE	2*	5	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	10
11	FANTASIS	2KEYS	6	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	15
12	FLISVOS	2*	7	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	14
13	FOTINI&DIMITRIOS	1KEY	6	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	15
14	GALANOU	1KEY	9	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	18
15	GALINI	2KEYS	6	ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ	12
16	KASOS PALACE	3KEYS	11	ΔΩΜΑΤΙΑ / ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	25
17	MELTEMI	2*	5	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	10
18	SUNSET HOTEL	1KEY	4	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	8
19	THEOXENIA	2KEYS	4	ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	8

(πηγή: Σύλλογος Επιχειρηματιών Κάσου)

Αξιοσημείωτες επίσης είναι και ορισμένες προσπάθειες παροχής αναβαθμισμένων υπηρεσιών ξενάγησης, καθώς η Κάσος έχει αυτή τη στιγμή να επιδείξει δύο τουριστικά σκάφη τα οποία εκτελούν δρομολόγια στις νησίδες πλησίον της Κάσου (ενώ μπορούν να ναυλωθούν και κατά παραγγελία), καθώς και ένα τουριστικό λεωφορείο.

Όσον αφορά το τομέα των τοπικών προϊόντων, στην Κάσο έχει δημιουργηθεί και λειτουργεί από το 2009 σύγχρονη οικογενειακή τυροκομική μονάδα, η οποία παρασκευάζει όλα τα παραδοσιακά τυροκομικά προϊόντα του νησιού.

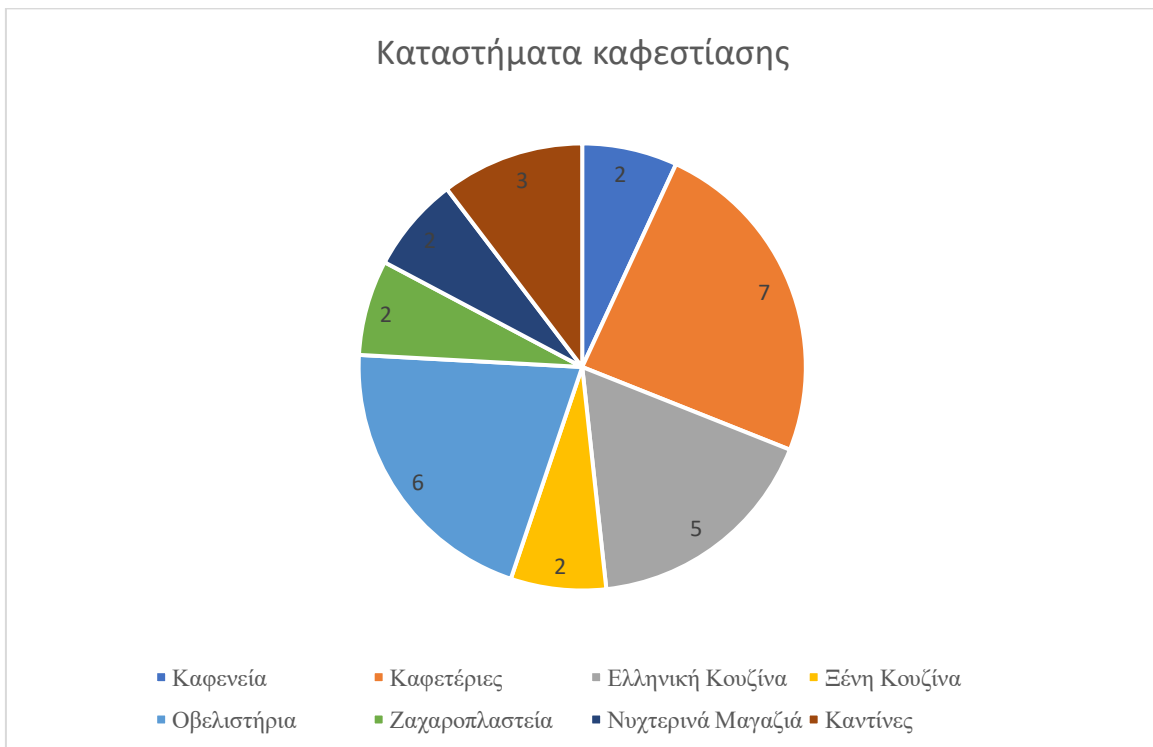
Τέλος, αρκετοί είναι οι επιχειρηματίες οι οποίοι τα τελευταία χρόνια στρέφονται στην ίδρυση επιχειρήσεων εστίασης, οι οποίες «ξεφεύγουν» από τα στενά όρια της παραδοσιακής ελληνικής διατροφής και προσφέρουν στο κοινό ένα ευρύτερο φάσμα επιλογών (ιταλική κουζίνα, ασιατική κουζίνα, cocktail bar κλπ). Δε λείπουν βέβαια και τα κλασσικά εστιατόρια, τα οποία δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάδειξη της τοπικής κουζίνας.

Παραθέτουμε εδώ ένα κυκλικό διάγραμμα με τις επιχειρήσεις καφεστίασης που συναντώνται την καλοκαιρινή περίοδο στη νήσο Κάσο

Πίνακας Π.3: Καταστήματα καφεστίασης στην Κάσο

Καταστήματα καφεστίασης	Αριθμός
Καφεενία	2
Καφετέριες	7
Ελληνική Κουζίνα	5
Ξένη Κουζίνα	2
Οβελιστήρια	6
Ζαχαροπλαστεία	2
Νυχτερινά Μαγαζιά	2
Καντίνες	3

Διάγραμμα Π.2: Καταστήματα καφεστίασης στην Κάσο



Το χωριό Φρυ, πρωτεύουσα της Κάσου και έδρα των περισσότερων επιχειρήσεων του ακριτικού νησιού.

4) ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ ΟΦΕΛΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΣΟ

Όπως αναφέραμε προηγουμένως, η Κάσος, όπως και τα περισσότερα μικρότερα νησιά της Ελλάδος, έχει παγιδευτεί σε ένα φαύλο κύκλο πληθυσμιακής και οικονομικής ύφεσης: Οι κάτοικοι, αντιλαμβανόμενοι ότι εκτός Κάσου μπορούν να διεκδικήσουν καλύτερες συνθήκες ζωής, επιλέγουν να εγκαταλείψουν το νησί προς αναζήτηση εργασίας αλλού. Αυτή λοιπόν η μείωση του πληθυσμού οδηγεί στην πτώση της ζήτησης σε αγαθά και υπηρεσίες, κάνοντας όλο και πιο δύσκολη για τους εναπομείναντες κατοίκους την εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού εισοδήματος.

Ένα άμεσο και πολύτιμο λοιπόν όφελος για το νησί και τους ανθρώπους του από την ανάληψη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων θα ήταν η επίτευξη κάποιων πολυπόθητων για τους ντόπιους οικονομικών στόχων, με αποτέλεσμα να μπορούν εκείνοι να σχεδιάσουν με άλλο όραμα τη ζωή τους στο τόπο τους. Επίσης, έχοντας να παρουσιάσει στον επισκέπτη ένα ευρύτερο φάσμα αναβαθμισμένων επιλογών, η Κάσος θα μπορούσε μελλοντικά να «χτίσει» ένα σημαντικά ισχυρότερο τουριστικό προφίλ, ανοίγοντας συγχρόνως τον δρόμο σε περισσότερους επενδυτές να δημιουργήσουν δικές τους επιχειρήσεις, οδηγώντας ασφαλώς το νησί στην οικονομική άνθηση.



Καλλιτεχνική απόδοση της Κάσου με υποσημειωμένη μία χαρακτηριστική "μαντινάδα" του νησιού.

2^ο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ και ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ και ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

Τ.Κ. 48100, ΠΡΕΒΕΖΑ.

Τηλ. 26820.50550. <http://accfin.teiep.gr/>

Αγαπητέ/η Κύριε/α ...

Το ερωτηματολόγιο αυτό δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης πτυχιακής εργασίας με αντικείμενο την Επιχειρηματικότητα και την Καινοτομία στην Ήπειρο. Η μελέτη αυτή αποσκοπεί να συμβάλει στη γενικότερη προσπάθεια που καταβάλλουν σήμερα φορείς και ιδιωτικές επιχειρήσεις για να βελτιωθεί η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Ηπείρου μέσω της ανάληψης καινοτόμων δράσεων. Οι απαντήσεις σας είναι ανώνυμες, και θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τους ερευνητικούς – ακαδημαϊκούς σκοπούς του μεταπτυχιακού προγράμματος. Θα μας ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο αν αφιερώνατε λίγα λεπτά για να συμπληρώσετε το ερωτηματολόγιο. Για να είναι αξιόπιστα τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι σημαντικό να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις.

Με εκτίμηση

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

1. Παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με **X** το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που εμποδίζουν την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
1.1	Η έλλειψη κεφαλαίων για νέες επενδύσεις					
1.2	Η γραφειοκρατία των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
1.3	Το πρόβλημα της ρευστότητας στην αγορά					
1.4	Η δυσκολία στη λήψη δανείων					
1.5	Γενικά η οικονομική κρίση					
1.6	Η γραφειοκρατία των Δημόσιων Υπηρεσιών					
1.7	Η έλλειψη συνεργάσιμων προμηθευτών					
1.8	Η έλλειψη ικανών υπαλλήλων					

2. Παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που ευνοούν την ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

(1=Διαφωνώ απόλυτα, 2= Μάλλον διαφωνώ, 3= Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4= Μάλλον συμφωνώ, 5 = Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
2.1	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη λήψη αποφάσεων					
2.2.	Η ικανότητα του επιχειρηματία στη διαχείριση κινδύνου					
2.3.	Η ικανότητα της επιχείρησης να επικοινωνεί αποτελεσματικά με τους πελάτες σχετικά με τις ανάγκες τους					
2.4.	Η ικανότητα της επιχείρησης να συνεργάζεται αρμονικά με τους προμηθευτές της					
2.5.	Τα προσόντα και οι δεξιότητες του απασχολούμενου προσωπικού					
2.6.	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος					
2.7.	Η ικανότητα της επιχείρησης να παράγει σε σχέση με τους ανταγωνιστές καλύτερα προϊόντα για τους πελάτες					

3. Ενέργειες για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα ενεργειών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της επιχείρησής σας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
3.1	Βελτίωση των στρατηγικών προώθησης των προϊόντων στους πελάτες					
3.2.	Επέκταση σε νέες αγορές					
3.3.	Αξιοποίηση των Επιδοτούμενων Επενδυτικών Προγραμμάτων					
3.4.	Μείωση του κόστους παραγωγής					
3.5.	Επένδυση σε νέες τεχνολογίες					
3.6.	Μεγαλύτερη εστίαση στην καινοτομία					
3.7.	Βελτίωση των σχέσεων με προμηθευτές					
3.8.	Μείωση των περιθωρίων κέρδους της επιχείρησης					
3.9.	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων της επιχείρησης					
3.10.	Βελτίωση της εκπαίδευσης – κατάρτισης του προσωπικού					

4 Λόγοι για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους λόγους για τους οποίους αναλάβατε την επιχειρηματική δραστηριότητα. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
4.1	Επίτευξη υψηλότερου εισοδήματος σε σχέση με έναν υπάλληλο					
4.2.	Καλύτερη αξιοποίηση των προσόντων και των γνώσεων					
4.3.	Επίτευξη μεγαλύτερης κοινωνικής καταξίωσης					
4.4.	Δυνατότητα ρύθμισης ωρών και συνθηκών εργασίας					
4.5.	Είναι η μόνη διαθέσιμη εναλλακτική επιλογή για απασχόληση					

5. Αξιολόγηση της Απόδοσης της Επιχείρησής σας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις σχετικά με την αξιολόγηση της απόδοσης της επιχείρησής σας.

(1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
5.1	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή είναι πιο επικερδής					
5.2.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή έχει ένα μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς					
5.3.	Σε σύγκριση με το μέσο όρο του κλάδου, η επιχείρησή αναπτύσσεται πιο γρήγορα					

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

6. Παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που δυσχεραίνουν την επίτευξη καινοτόμων δράσεων.
(1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
6.1	Η έλλειψη χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
6.2.	Ο υψηλός κίνδυνος αποτυχίας					
6.3.	Η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών					
6.4.	Το υψηλό κόστος καινοτομίας					
6.5.	Η έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού					
6.6.	Η δυσκολία εξεύρεσης εταίρων συνεργασίας					
6.7.	Η αβεβαιότητα της ζήτησης για τα καινοτόμα αγαθά ή υπηρεσίες					
6.8.	Η έλλειψη πληροφόρησης για τις ανάγκες των πελατών					

7. Παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τους παράγοντες που συμβάλουν στην επίτευξη καινοτόμων δράσεων. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
7.1	Η ύπαρξη των απαραίτητων υλικοτεχνικών υποδομών					
7.2.	Το μορφωτικό επίπεδο αυτών που λαμβάνουν τις αποφάσεις					
7.3.	Η δυνατότητα χρηματοδότησης νέων επενδύσεων					
7.4.	Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις ή προμηθευτές που επιδιώκουν καινοτόμες δράσεις					
7.5.	Η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις					
7.6.	Η συνεχής επιμόρφωση του απασχολούμενου προσωπικού					
7.7.	Ο έντονος ανταγωνισμός στον κλάδο					
7.8.	Η πεποίθηση του επιχειρηματία ότι μόνο με τις καινοτόμες δράσεις θα μπορέσει να αντιμετωπίσει τον ανταγωνισμό					

8. Αναμενόμενα Αποτελέσματα Καινοτομίας

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε σχετικά με τα αναμενόμενα αποτελέσματα της καινοτομίας. (1=Διαφωνώ απόλυτα, 2=Μάλλον διαφωνώ, 3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4=Μάλλον συμφωνώ, 5=Συμφωνώ απόλυτα)

		1	2	3	4	5
8.1	Αύξηση της γκάμας προϊόντων ή υπηρεσιών					
8.2.	Είσοδος σε νέες αγορές					
8.3.	Αύξηση του μεριδίου της αγοράς					
8.4.	Βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων ή των υπηρεσιών					
8.5.	Βελτίωση της ευελιξίας της παραγωγής ή της παροχής υπηρεσιών					
8.6.	Μείωση του συνολικού κόστους ανά παραγόμενη μονάδα					

9. Πηγές Πληροφοριών για τις Καινοτόμες Επιχειρήσεις

Παρακαλούμε σημειώστε με X το βαθμό σημαντικότητας των παρακάτω πηγών για την εύρεση πληροφοριών για καινοτόμες δράσεις. (1= Καθόλου σημαντική, 2=Λίγο σημαντική, 3=Αρκετά σημαντική 4=Πολύ σημαντική, 5= Πάρα πολύ σημαντική)

		1	2	3	4	5
9.1	Εσωτερικές πηγές					
9.2.	Προμηθευτές					
9.3.	Πελάτες					
9.4.	Ανταγωνιστές					
9.5.	Σύμβουλοι					
9.6.	Πανεπιστήμια – ΤΕΙ					
9.7.	Ερευνητικά Ιδρύματα					
9.8.	Συνέδρια – Εκθέσεις					
9.9.	Επιστημονικά Περιοδικά					
9.10.	Επιμελητήριο					

10. Επίτευξη Καινοτομίας από την Επιχείρηση

Παρακαλούμε σημειώστε με X την απάντηση σας σχετικά με την επίτευξη ή μη καινοτόμων δράσεων από την επιχείρηση σας την τελευταία τριετία.

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
10.1	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο παράγονται τα προϊόντα / υπηρεσίες;		
10.2.	Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο που τα προϊόντα διατίθενται στην αγορά;		
10.3.	Η επιχείρηση αναδιοργάνωσε τον τρόπο λειτουργία της;		
10.4.	Έχει αλλάξει σημαντικά ο τρόπος με τον οποίο συνεργάζεται η επιχείρηση με άλλες επιχειρήσεις και τους προμηθευτές της;		
10.5.	Τα προϊόντα / υπηρεσίες σας θεωρούνται από τους πελάτες ως κάτι σημαντικά διαφορετικό;		

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

11. Αριθμός απασχολουμένων:

1.	1-9	
2.	10-49	
3.	50-249	
4.	Πάνω από 250	

12. Χρήση Λογισμικού για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Γραμματειακή υποστήριξη		
2.	Λογιστήριο		
3.	Πωλήσεις – Διαχείριση Πελατών		
4.	Αγορές – Διαχείριση Προμηθευτών		
5.	Αποθήκη		
6.	Παραγωγή		

13. Χρήση του Διαδικτύου για:

		ΝΑΙ	ΟΧΙ
1.	Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail)		
2.	Δικτυακό τόπο (web site) της επιχείρησης		
3.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με προμηθευτές		
4.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με πελάτες		
5.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με τις τράπεζες		
6.	Ηλεκτρονικές συναλλαγές με δημόσιους φορείς		

16. Πωλήσεις της επιχείρησης στο εξωτερικό, επί του συνολικού κύκλου εργασιών

1.	Καθόλου	
2.	0,01% - 5%	
3.	5% - 10%	
4.	11% - 25%	
5.	26% - 50%	
6.	>50%	

**17. Η επιχείρησή σας εφαρμόζει κάποιο Σύστημα Πιστοποίησης Ποιότητας;
(π.χ. ISO 9000, κλπ)**

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

18. Έχετε υποβάλει πρόταση σε κάποιο από τα επιδοτούμενα επενδυτικά προγράμματα; (π.χ. ΕΣΠΑ, Αναπτυξιακός Νόμος)

1.	ΝΑΙ	
2.	ΟΧΙ	

19. Σπουδές Επιχειρηματία

1.	Μεταπτυχιακός/Διδακτορικός Τίτλος	
2.	Πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ	
3.	Μέση εκπαίδευση – ΙΕΚ	
4.	Βασική εκπαίδευση	

20. Φύλο Επιχειρηματία

1.	Άνδρας	
2.	Γυναίκα	

21. Ηλικία Επιχειρηματία

1.	18-24	
2.	25-34	
3.	35-44	
4.	55-64	

22. Νομική μορφή επιχείρησης

1.	Ατομική επιχείρηση	
2.	ΟΕ (Ομόρρυθμη Εταιρεία)	
3.	ΕΕ (Ετερόρρυθμη Εταιρεία)	
4.	ΕΠΕ	
5.	Α.Ε.	
6.	Άλλη μορφή.....	

23. Κλάδος κύριας δραστηριοποίησης

1.	Πρωτογενής Παραγωγή	
2.	Μεταποίηση	
3.	Εμπόριο	
4.	Υπηρεσίες	
5.	Τουρισμός	

Σας ευχαριστούμε για το χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε στο παρόν ερωτηματολόγιο!

